

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

MEDIATAIDOT KUKOISTAMAAN VARHAISKASVATUKSESSA

Mediakasvatuksen vuosikello Pielaveden varhaiskasvatukseen

TEKIJÄ Paula Kokkarinen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Paula Kokkarinen	
Työn nimi Mediataidot kukoistamaan varhaiskasvatuksessa - Mediakasvatuksen vuosikello Pielaveden varhaiskasvatukseen	
Päiväys 8.11.2023	Sivumäärä/Liitteet 44/3
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Pielaveden kunta, varhaiskasvatus	
Tiivistelmä <p>Mediakasvatuksen avulla kasvatetaan medialukutaitoisia kansalaisia. Medialukutaidon harjoittelu varhaiskasvatuksessa on prosessi, jossa harjoitellaan leikinomaisesti ja osallistaen yhdessä turvallisen aikuisen kanssa tulkitsemaan sekä arvioimaan mediaa. Lisäksi lapsi oppii tuottamaan sitä itse sekä toimimaan eri mediaympäristöissä turvallisesti ja vastuullisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirja ohjaa varhaiskasvatusta ja velvoittaa toteuttamaan mediakasvatusta myös varhaiskasvatusikäisille. Mediakasvatus voi kuitenkin olla hankalaa, mikäli varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on haasteita tunnistaa, mitä mediakasvatus eri ikäisten lasten kanssa voi olla ja miten sitä on mahdollista toteuttaa.</p> <p>Tämä opinnäytetyö oli kehittämistyö. Opinnäytetyössä kehitettiin varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelun tueksi mediakasvatuksen vuosikello. Vuosikellon tavoitteeksi tässä opinnäytetyössä asetettiin mediakasvatuksen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen pedagogisen toteutuksen ja arvioinnin tukeminen. Toimeksiantajana opinnäytetyössä oli Pielaveden kunnan varhaiskasvatus. Kehittämistyössä hyödynnettiin anonyymejä kyselyjä, jotka mahdollistivat koko varhaiskasvatuksen henkilöstön osallistumisen mediakasvatuksen vuosikellon suunnitteluun ja arviointiin. Suurimmaksi toiveeksi kyselyn vastauksissa nousivat käytännönläheiset, valmiit ideat mediakasvatuksen toteuttamiseen varhaiskasvatuksen toimintakauden aikana.</p> <p>Vuosikellon sisältö koostuu kuukausittain vaihtuvista teemoista, jotka perustuvat Uudet lukutaidot -kehittämishjelman hyvän pedagogisen toiminnan kuvauksiin, Pielaveden kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Loppupalautteessa vuosikello koettiin selkeäksi, monipuoliseksi ja se koettiin mediakasvatustyötä tukevaksi kaikkien vastaajien osalta. Jatkossa vuosikelloa voi hyödyntää paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisen tukena sekä osana toiminnan arviointia.</p>	
Avainsanat varhaiskasvatus, mediakasvatus, medialukutaito	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Social Services	
Author(s) Paula Kokkarinen	
Title of Thesis Media Skills to Flourish - Annual Plan for Media Education for ECEC in Pielavesi	
Date 8.11.2023	Pages/Appendices 44/3
Client Organisation /Partners Municipality of Pielavesi, Early Childhood Education	
<p>Abstract</p> <p>Media education is used to educate media-literate citizens. Practising media literacy in early childhood education and care is a process of playful and participatory practice together with a trustworthy adult to interpret and evaluate media. In addition, the child learns to produce it themselves and to act safely and responsibly in different media environments. The document guiding early childhood education and care, the National Core Curriculum for ECEC 2022, obliges to implement media education also for children of early childhood education age. However, media education can be difficult if early childhood education staff have challenges in identifying what media education for children of different ages can be and how it can be implemented.</p> <p>This thesis was a development work. The thesis developed an annual plan for media education to support the planning of pedagogical activities in early childhood education. The goal of the annual plan in this thesis was to systematically and goal-oriented support for the pedagogical implementation and evaluation of media education. The client organization for the thesis was early childhood education in the municipality of Pielavesi, Finland. Anonymous surveys were used in this development work, which enabled the entire early childhood education staff to participate in the planning and evaluation of the annual plan for media education. Respondents to the survey wished to receive practical, ready-made ideas for implementing media education in early childhood education.</p> <p>The content of the annual plan consists of themes that vary monthly, based on the descriptions of good pedagogical activities in the Uudet lukutaidot development programme for literacy skills, the Pielavesi early childhood education plan and the National Core Curriculum for ECEC 2022. In the final feedback, the annual plan was perceived as clear and versatile, and it was considered to support media education work for all respondents. In the future, the annual plan can be used to support updating the local early childhood education plan and as part of the evaluation of operations.</p>	
<p>Keywords early childhood education, media education, media literacy,</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	MEDIAKASVATUS JA LAPSEN KEHITTYVÄ MEDIASUHDE.....	6
3	VARHAISKASVATUS LAPSEN KASVUN, OPPIMISEN JA HYVINVOINNIN TUKENA.....	8
3.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	8
3.2	Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa	9
4	MEDIAKASVATUS VARHAISLAPSUUDESSA JA VARHAISKASVATUKSESSA.....	10
4.1	Uudet lukutaidot -kehittämishjelma	11
4.2	Mediakasvatuksen haasteet ja merkitys lasten tulevaisuudelle	11
5	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	13
6	MEDIAKASVATUKSEN VUOSIKELLON TOTEUTUS	14
6.1	Vuosikellon suunnittelu.....	15
6.2	Toteutus.....	18
6.3	Arviointi.....	22
7	POHDINTA.....	24
7.1	Ammatillinen kasvu	25
7.2	Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus	26
7.3	Kehittämistyön hyödynnettävyys ja jatkoideat.....	27
	LÄHTEET	28
	LIITE 1: TUTKIMUSLUPA.....	31
	LIITE 2: SÄHKÖISET KYSELYT	33
	LIITE 3: MEDIAKASVATUKSEN VUOSIKELLO	37

KUVALUETTELO

KUVA 1.	Mediakasvatuksen vuosikellon kehittämismalli ja aikataulu (mukaiillen; Salonen 2013, 20, Salonen ym. 2017, 54).....	14
KUVA 2.	Mediakasvatuksen vuosikello (Kokkarinen 2023, CC BY-SA).	19

1 JOHDANTO

Tänä päivänä lapset elävät hyvin digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Medialaitteet toistavat näppärästi äänikirjan, YouTube -videot sekä televisiosta tutun ja turvallisen Pikku Kakkonen -lastenohjelman. Lasten leikeissä matkitaan Frozen-elokuvasta tunnetun Elsa-hahmon prinsessaroolia sekä heitetytään Ryhmä Hau -piirretyn koirien seikkailuihin. Piirroksissa ja leikeissä jäljitellään Minecraft-pelin maailmaa. Lasten kokema median vuorovaikutus on vuosi vuodelta suurempaa. Lapsia kasvatavan aikuisen mediankäyttö ja mediakulttuuri omassa lapsuudessa ovat todennäköisesti olleet täysin erilaisia, kuin mitä lapset tänä päivänä kokevat. Vaikka lapset hallitsevat median käytön ja digitaaliset laitteet välillä kasvattajiaan näppärämmin, tarvitsevat he silti aikuisen tukea ja turvaa mediasisältöjen kriittiseen tulkintaan ja arviointiin. (Mustola & Rissanen 2022, luku 19.)

Reijo Kupiaisen ja Sara Sintosen (2009) mukaan mediakasvatuksen tärkein tavoite on tuottaa medialukutaitoa ja medialukutaitoisia kansalaisia. Medialukutaitoinen taitaa mediatekstien vastaanottavuuden ja vuorovaikutteisuuden sekä osallisuuden ja kulttuurisen tuottamisen. He määrittelevät mediakasvatuksen kasvatuksiksi ja opiksi mediasta median parissa. (Kupiainen & Sintonen 2009, 15.)

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Pielaveden kunnan varhaiskasvatus. Kehittämistyön aihe, mediakasvatuksen vuosikellon laatiminen, kumpuaa käytännön työelämän osoittamasta tarpeesta Pielaveden varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Lisäksi opinnäytetyön tärkeä innoittaja on mielenkiintoni ja tavoitteeni myös kehittää omaa osaamistani. Olen työskennellyt varhaiskasvatuksessa pitkään ja työelämästä kertyneeseen kokemukseeni peilaten koen, että tämä opinnäytetyön aihe on ajankohtainen. Aihe on myös haasteellinen, koska havaintojeni mukaan varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat usein epävarmuutta mediakasvatuksen toteuttamisessa, koska eivät ole esimerkiksi varmoja mitä se tarkoittaa. Havaintojani tukee Salomaan, Mertalan ja Karilan (2021, 263) tutkimus, jonka mukaan varhaiskasvatuksen opettajien koulutus kaipaisi mediakasvatuksen selkeyttävää määrittelyä sekä medialukutaidon edistämisen tavoitteen kirkastamista.

Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jonka tarkoituksena on laatia mediakasvatuksen vuosikello. Vuosikellon vuosisuunnitelman tavoitteena on tukea varhaiskasvatuksen henkilöstöä mediakasvatuksen pedagogisessa suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa varhaiskasvatuksen toimintavuoden aikana. Varhaiskasvatuksessa toimintavuosi määritellään ajanjaksoksi, joka alkaa kunkin vuoden elokuun alussa ja päättyy seuraavan vuoden heinäkuun loppuun. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista mediakasvatuksessa ja medialukutaidon edistämässä sekä tarjota uusia ideoita sekä näkökulmia mediakasvatuksen toteuttamiseen varhaiskasvatuksen toimintakauden aikana.

2 MEDIAKASVATUS JA LAPSEN KEHITTYVÄ MEDIASUHDE

Medialla on hyvin moninaisia merkityksiä, mutta yleensä medialla tarkoitetaan joukkoviestintää tai joukkoviestintävälinettä, joka jollain tavalla synnyttää viestejä tai välittää niitä. Medialla voidaan tarkoittaa nykypäivänä monia asioita; elokuvaa, radiota, televisiota, painettua mediaa, kuten sanoma- ja aikakauslehtiä, pelejä, internetiä ja älypuhelimia. Mediateksteillä viitataan esimerkiksi lehtikuviin, mainoksiin, radio-ohjelmiin ja kaikkeen median sisältöihin. (Kylmänen 2010, 9.) Mediamuodot ja sisällöt sekoittuvat sulavasti yhteen; esimerkiksi älypuhelin on puhelimen lisäksi pienoiskoossa oleva tietokone, pelikone, kuvausväline, televisio ja musiikkisoitin. (Sommers-Piironen, Valkonen & Salomaa 2020, 3.)

Medioiden merkitys korostuu kulttuurissamme. Sen huomaa siitä, että eri medioiden merkitykset korostuvat eri vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa. Mediakulttuuri vaikuttaa lapsen ymmärrykseen maailmasta, tuoden siihen jatkuvasti uusia kokemuksia. Mediakulttuuri välittää näin lapsen elämään paljon kulttuurisia tarinoita, jotka muokkaavat kehittyvän lapsen maailmankuvaa, kasvua ja kehitystä. (Valkonen 2018, 21.) Media vaikuttaa monella tapaa meidän jokapäiväiseen elämäämme kaiverisuhteissa, leikeissä, puheissa, töissä ja vapaa-ajalla (Sommers-Piironen ym. 2020, 3).

Lapsen kehittyvä mediasuhde alkaa muodostua jo varhaislapsuudessa. Lapsi havainnoi ja tarkkailee, miten mediaa käytetään ja mihin tarkoitukseen sitä käytetään esimerkiksi omassa perheessä. Lapsen mediasuhde vakiintuu hänen oman mediankäyttönsä alkaessa. Median parissa tutustutaan omiin mielenkiinnonkohteisiin, peleihin, leikkeihin ja yhteisiin kokemuksiin. Lapsen mediasuhteeseen vaikuttavat ensisijaisesti oman perheen jäsenet, mutta myöhemmässä vaiheessa lapsen ikätovereilla sekä opettajilla on mahdollisuus vaikuttaa lapsen mediakulttuuriin kasvamisessa. Lapsen mediasuhteen vahvistaminen lapsuudessa on tärkeää, koska se tukee tärkeiden mediataitojen kehittymistä. (Valkonen 2018, 21, 26.)

Mediakasvatukselle ei löydy vain yhtä tiettyä määritelmää. Suomen Mediakasvatusseura ry:n (julkaisuaika tuntematon) määritelmän mukaan mediakasvatuksella vahvistetaan medialukutaitoa. Tässä määritelmässä korostuvat ne tiedot ja taidot, joita tarvitaan median tulkintaan, tuottamiseen, itseilmaisuuksiin, median käyttämiseen ja oman mediasuhteen tarkasteluun. Mediakasvatus voi olla opetusta, ohjausta ja oppimista mediasta median avulla tai se voi olla mediasisältöjen äärellä tapahtuvaa kohtaamista tai keskustelua. Tärkeintä mediakasvatuksessa on hahmottaa ja sanoittaa median rooli, vaikutus ja mahdollisuudet yhteiskunnassa ja omassa elämässämme.

Kupiainen ja Sintonen (2009, 15) määrittelevät mediakasvatuksen kasvatukseksi ja opiksi mediasta median parissa, joka myötäilee vahvasti Mediakasvatusseura ry:n (julkaisuaika tuntematon) määritelmää. Tutkija David Buckingham (2020, 235) ajattelee, että mediakasvatus on enemmän kuin opettamista median ja tekniikan avulla. Buckingham (2003, luku 1) korostaa erityisesti kriittisyyttä mediakasvatuksessa, joten mediakasvatuksen tuloksena hänen mukaansa voidaan pitää medialukutaitoa, jossa korostuvat kriittisen ymmärryksen ja aktiivisen osallistumisen tavoitteet.

Buckinghamin (2003, luku 1) mukaan mediateksteissä yhdistyy useita viestintämuotoja; ääntä, kuvaa, musiikkia, puhetta sekä visuaalisia kuvia erilaisissa symbolisissa kuva- ja äänijärjestelmissä. Mediakasvatuksen tavoitteena on laaja-alaisen osaamisen kehittäminen painetun median parissa, mutta

tavoitteena on erityisesti kehittää lukutaitoa näissä muissa järjestelmissä. Buckinghamin (2003, luku 1) mukaan medialukutaidon merkitys nykymaailmassa on yhtä tärkeää kuin perinteisen painetun tekstin lukutaito.

Medialukutaidon määritelmiä on maailmalla lukuisasti. Tunnetun Aspenin määritelmän keskeiset pääpiirteet ovat siirtyneet 1980-luvun Kanadasta Eurooppaan ja myöhemmin jopa EU:n asiakirjoihin asti. Aspenin määritelmässä medialukutaidosta puhutaan kansallisena kykynä saavuttaa, analysoida ja tuottaa informaatiota eri tarkoituksiin. Euroopassa Iso-Britannia on ollut edelläkävijä medialukutaidon edistämässä. 2000-luvun alussa Iso-Britannian viestintävirasto määritteli medialukutaidon kyvyksi saavuttaa, ymmärtää ja luoda informaatiota eri yhteyksissä. (Kupiainen & Sintonen 2009, 91–92.)

Medialukutaito on tärkeä osa ajattelun ja oppimisen taitoa eli monilukutaitoa. Monilukutaidon voi ajatella olevan yhteiskunnallisen osallistumisen kivijalka, sillä ilman sitä on mahdotonta toimia päivittäisessä arkisessa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Monilukutaito on välttämätön taito ympäröivän maailman ymmärtämisen ja moninaisten viestien tulkitsemisen sekä tuottamisen kannalta. Monilukutaidon avulla ymmärrämme, että erilaiset tekstit voivat olla monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten kehittyvää numeerista lukutaitoa, kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja peruslukutaitoa, jotka edistävät lasten koulutuksellista ja kasvatuksellista tasa-arvoa. (Opetushallitus 2022, 28.)

Mediakasvatusta voidaan siis pitää arjen kasvatustoimintana myös monilukutaidon edistämässä (Palsa, Pekkala & Salomaa 2019, 42). Kupiaisen ja Sintosen (2009, 95–96) mukaan medialukutaidolla on vahvistava ja voimauttava vaikutus; sosiaaliset taidot sekä osallisuuden kulttuurin taidot kehittyvät. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2022, 28) mukaan monilukutaidon vahvistamiseen tarvitaan aikuisen esimerkkiä sekä huomion kiinnittämistä lapsen ympäristöön ja niissä esiintyviin teksteihin ja kulttuuriin, jotta ne hyödyttäisivät lapsen monilukutaidon vahvistamista.

Suomessa Opetus – ja kulttuuriministeriön alainen Kansallinen audiovisuaalinen instituutti on taho, jonka tehtävänä lain mukaan on mediakasvatuksen edistäminen, lasten mediataitojen ja turvallisten mediaympäristöjen edistäminen sekä lapsia ja mediaa koskevien asioiden tiedottaminen (laki Kansallisesta audiovisuaalisesta instituutista 1434/2007, 2 §). Kansallinen audiovisuaalinen instituutti on laatinut mediakasvatukseen kansalliset linjaukset, jotka sisältävät kolme päätavoitetta: mediakasvatuksen tulee olla kattavaa, laadukasta ja systemaattista. Linjausten visiona on, että jokainen suomalainen voi kehittää medialukutaitoaan, iästä riippumatta. (Salomaa & Palsa 2019, 7.)

3 VARHAISKASVATUS LAPSEN KASVUN, OPPIMISEN JA HYVINVOINNIN TUkena

Suomessa varhaiskasvatustalaki määrittää, että alle kouluikäiset lapset voivat osallistua varhaiskasvatukseen. Lain mukaan varhaiskasvatusikäiset eivät vielä ole oppivelvollisuusiässä. Varhaiskasvatusta tarjotaan myös oppivelvollisuusikäisille, jos erityiset olosuhteet sitä vaativat. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotitoimintana päiväkodeissa, perhepäivähoitona perhepäiväkodissa ja avoimena varhaiskasvatustoimintana siihen soveltuvassa paikassa. Erilaisia soveltuvia paikkoja voivat olla esimerkiksi perheiden kohtaamispaikat tai päiväkotien yhteydessä tapahtuva toiminta. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 1 luku, 1 §.)

Varhaiskasvatustalaki (1 luku, 2 §) määrittelee, että varhaiskasvatuksen on oltava suunnitelmallista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatuksen toiminnassa painottuu erityisesti pedagogiikka. Pedagogisen toiminnan perustana on se, että varhaiskasvatuksen henkilöstö tietää lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta, mutta myös ymmärtää lapsuuden merkityksen ainutlaatuisuuden toiminnassaan (Opetushallitus 2022, 21).

Varhaiskasvatuksessa työskentelee varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen erityisopettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja, varhaiskasvatuksen lastenhoitajia sekä perhepäivähoitajia. Jokaisella ammattilaisella on omassa lapsiryhmässään kasvatusvastuu. Tämä tarkoittaa sitä, että varhaiskasvatuksessa on oltava lasten määrään, ikään, tuen tarpeeseen ja varhaiskasvatuksessa vietettyyn aikaan suhteutettuna riittävä määrä kasvatushenkilöstöä, joilla on ammatillinen kelpoisuus tehtävään. (Varhaiskasvatustalaki 6 luku, 7 luku.) Päiväkodeissa kokonaisvaltainen vastuu pedagogiikasta on varhaiskasvatuksen opettajalla (Opetushallitus 2022, 20).

Varhaiskasvatuksen tavoitteisiin kuuluu jokaisen lapsen kasvun, kehityksen, terveyden, vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin edistäminen. Varhaiskasvatuksen toiminnan on oltava pedagogista ja lapsen oppimista tukevaa. Varhaiskasvatuksessa jokaisella lapsella on yhdenvertainen oikeus esimerkiksi leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön. Lisäksi laki määrittää, että lasten päivittäisten oppimisympäristöjen tulee olla kehittäviä, terveitä, turvallisia ja niiden on oltava lapsen oppimista tukevia ja edistäviä. (Varhaiskasvatustalaki 1 luku, 3 §.)

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Opetushallitus on määrännyt Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet jokaista varhaiskasvatusta järjestävää tahoa velvoittavaksi asiakirjaksi. Tähän varhaiskasvatustalakiin pohjautuvaan asiakirjaan perustuen varhaiskasvatuksen on oltava tavoitteellista, joten lain mukaan jokaiselle varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella sekä paikallisesti varhaiskasvatusta järjestävälle on laadittava oma varhaiskasvatussuunnitelma. Lakisääteisten lasten varhaiskasvatussuunnitelmien ja paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien on noudatettava varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista varhaiskasvatuksen työntekijät saavat ohjeistuksensa siihen, että varhaiskasvatus on laadukasta ja yhdenvertaista koko Suomessa. (Opetushallitus 2022, 1.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet perustuvat oppimiskäsitykseen, jossa lapsi nähdään oman elämänsä subjektina eli aktiivisena toimijana. Lapsi kasvaa, kehittyy, leikkii ja oppii vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Koska lapset ovat luontaisesti uteliaita, oppimista tapahtuu koko ajan ja

kaikkialla. Tämän vuoksi turvallisen ja hyvän varhaiskasvatuksen merkitys lapsen varhaislapsuudelle on hyvin tärkeää. Jokainen lapsi tarvitsee myös onnistumisen kokemuksia sekä myönteisiä vuorovaikutussuhteita elämäänsä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan pedagogiikka on kasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa ammatillisesti toteutettua suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jonka tavoitteena on lapsen oppiminen ja hyvinvointi. Pedagogiikan taustalla on varhaiskasvatuksen arvot sekä käsitys lapsesta ja lapsen oppimisesta. (Opetushallitus 2022, 23–24.)

Varhaislapsuus on nopeaa kehittymisen, kasvun ja oppimisen aikaa. Jokaisella lapsella kuitenkin kehitysvaiheet tapahtuvat omaan tahtiin ja eri aikaan. Varhaislapsuudessa lapset ovat aktiivisia havainnoijia ja tarvitsevat siksi runsaasti vuorovaikutusta ympärilleen. Lapsen kognitiivinen ajattelu kehittyy ja siksi he pyrkivät jäsentämään tietoa ja etsimään syy-yhteyksiä ja selityksiä asioiden välille. (Saarinen, Lyytinen, Ahonen & Lyytinen 2023, 28–29.)

3.2 Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on kuusi toisiinsa sidoksissa olevaa laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta. Laaja-alainen osaaminen on kokonaisuus, jonka taitoja lapsi tarvitsee elämässään kasvaakseen ja kehittyäkseen yhteisönsä ja yhteiskunnan jäseneksi. Lapsen tiedot, taidot, arvot ja asenteet kytkeytyvät pikkuhiljaa yhteen. Laaja-alaisen osaamisen alueella puhutaan lasten ajattelusta ja oppimisesta, kulttuurisesta osaamisesta, vuorovaikutuksesta ja ilmaisusta, itsestä huolehtimisesta ja arjen taidoista, monilukutaidosta, digitaalisesta osaamisesta sekä osallistumisesta ja vaikuttamisesta. Meitä ympäröivä maailma on jatkuvassa muutoksessa, joten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet pedagogisesti toteutettuna vahvistavat lasten osaamista ja tärkeitä tulevaisuuden taitoja. (Opetushallitus 2022, 25–26.)

Varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa pedagogisen sisällön suunnittelua, toteuttamista ja arviointia ohjaavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellyt oppimisen alueet. Oppimisen alueet ovat: kielen rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Oppimisen alueita on toiminnassa yhdisteltävä yli rajojen, jotta lapset saavat mahdollisimman monipuolista kehitystä ja oppimista tukevaa pedagogista toimintaa varhaiskasvatuksessa. Lähtökohtana pedagogisessa sisällössä ovat lasten mielenkiinnonkohteet ja osallisuus. (Opetushallitus 2022, 44).

Varhaiskasvatuksessa mediakasvatus kuuluu Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alueeseen. Kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa, laajenee hänen elinpiirinsä merkittävästi. Lapsi on uuden edessä ja kohtaa ehkä ensimmäistä kertaa erilaisia tapoja ajatella, uusia toimintamalleja ja uusia perinteitä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea ja auttaa lasta ymmärtämään niitä uusia asioita, joita lapsi kohtaa elinympäristössään kodin ja lähipiirin ulkopuolella. Lapselle ominaisia tapoja ja menetelmiä voidaan käyttää monipuolisesti hyödyksi oppimisessa ja tutustumisessa, kuten esimerkiksi leikkiä satuja, musiikkia ja kuvataidetta, draamaa, erilaisia mediasisältöjä ja vierailuja. (Opetushallitus 2022, 48.)

4 MEDIAKASVATUS VARHAISLAPSUUDESSA JA VARHAISKASVATUKSESSA

Tieto lapsen ajattelusta ja oppimisesta mahdollistaa lapsen kehittyvän mediasuhteen tukemisen sensitiivisesti ja ikätasoisesti. Lapsen ajattelun kehityksestä yhden tunnetuimmista malleista on kehitellyt Jean Piaget. Piaget´n mallissa lapsella esitetään olevan kehitysvaiheita, jotka ilmaantuvat lapsille aina samassa järjestyksessä, ei kuitenkaan välttämättä samanikäisenä (Piaget 1988, 99).

Piaget´n (1988, 23) mukaan alle kaksivuotiaan ajattelun kehitysvaiheesta puhutaan sensomotorisena kautena. Sensomotorisella kaudella lapselle kehittyy alkeellinen tunnesäätely ja intuitiivisen älykkyyden kaudella lapselle kehittyvät spontaanit, ihmisten väliset tunteet. Sensomotorisen vaiheen alussa pieni vauva elää ensin refleksien ohjaamana, josta pikkuhiljaa uusien motorisien kokonaisuuksien ja aistihavaintojen avulla sulautuu uusia toimintaskemoja keskenään yhteen. (Piaget 1988, 28–32.)

Alle kaksivuotiaiden mediakasvatus on vielä hyvin erilaista, verrattuna vanhempiin lapsiin. Heille tärkeintä on perushoivan ja pienen toiminnan kautta tapahtuva selkeä, tuttu ja turvallinen virikeympäristö loruiheen, lauluineen, kuvineen ja kuvakirjoineen. Tutut ja rauhalliset musiikit, turvalliset medialelut ja mediahahmot sekä aikuisen sanoittaminen ympäröivästä mediasta ovat alle kaksivuotiaiden mediakasvatuksen sisältöjä. (Sommers-Piironen ym. 2020, 8–9.)

Lapsi elää noin kahden ja seitsemän vuoden iässä esioperationaalista kehitysvaihetta, johon kuuluu myös intuitiivisen ajattelun kausi. Varhaislapsuudessa lapsen käyttäytymiseen ja tunne-elämään tulee uusia ulottuvuuksia, koska lapsi oppii kielen. Tämä tarkoittaa mahdollisuutta vuorovaikutukseen, sosiaalistumiseen ja varsinaisen ajattelun alkamiseen. Vaikka tunne-elämä jäsentyy ja ihmisten välisen tunteiden kehittyminen, kuten empatia, kehittyy, on toiminta vielä hyvin minäkeskeistä. Lapsi oppii symbolista ajattelua, leikkimään kuvitteellisia mielikuvitus leikkejä ja luokittelemaan asioita (Piaget 1988, 37–38, 105).

Lyhyihin satuihin, runoihin sekä erilaisiin audiovisuaalisiin tarinoihin ja mediaesityksiin voi perehtyä 2–3-vuotiaiden kanssa. Heidän kanssaan tutustutaan mediahahmoihin, luetaan, leikitään ja sanoitetaan myös median herättämiä tunteita. Lapset saavat tuottaa itse mediaa ja se näkyy heidän leikkiympäristössään jo monipuolisemmin. (Sommers-Piironen ym. 2020, 8–9.)

Mediakasvatuksen kasvatustavoitteet ovat jo hieman syvällisempiä 4–6-vuotiaiden kanssa. Heidän kanssaan tutustutaan monipuolisesti kirjallisuuteen, erilaisiin symboleihin, digitaalisiin peleihin, tiedonhakuun ja viestimiseen. Lapset samaistuvat median roolimalleihin ja pohtivat sadun ja toden eroa. Lapset tuottavat monipuolisesti eri mediasisältöä sekä tutustuvat monipuolisesti välineisiin sekä leikkillisesti myös teknologiaan. Lasten kanssa opetellaan tärkeitä turvataitoja, sekä pohditaan jo syvällisemmin median herättämiä tunteita. (Sommers-Piironen ym. 2020, 8–9.)

Pienet lapset oppivat jäljittelemällä, yhdistelemällä havaintoja toisiinsa, kategorioita muodostamalla, tottumalla tai herkistymällä tiettyihin ärsykkeisiin tai automatisoituneita reaktiotapoja muodostamalla (Saarinen ym. 2023, 49–50). Se, kauanko lapsi jaksaa suunnata tarkkaavuuttaan ja keskittyä tiettyyn tehtävään esimerkiksi mediakasvatuksen aikana, vaihtelee kaksivuotiaan muutamista minuut-

teista neljävuotiaan taitoon keskittyä toimintaan jo hiukan pidemmän aikaa. Tehtävään tai toimintaan keskittymiseen vaikuttavat myös tehtävän luonne, lapsen temperamentti sekä mahdolliset häiriötekijät. (Saarinen ym. 2023, 52.)

4.1 Uudet lukutaidot -kehittämishjelma

Suomessa viimeisintä kehittämistyötä varhaiskasvatusikäisten monilukutaidon kehittämisen osalta on tehnyt Uudet lukutaidot -kehittämishjelma, joka on toteutettu vuosina 2020–2023 ja on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön laajempaa Oikeus oppia -kehittämishjelmaa. Uudet lukutaidot -kehittämishjelmassa on laadittu kattavia kuvauksia medialukutaidosta, ohjelmointiosaamisesta ja digitaalisesta osaamisesta. Uudet lukutaidot -kehittämishjelmassa on laadittu varhaiskasvatukseen hyvän pedagogisen toiminnan kuvaukset, jotka pohjautuvat Varhaiskasvatussuunnitelman ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Lisäksi osana kehittämishjelmaa toteutetaan paikallisia kehittämishankkeita, joilla edistetään yhdenvertaisuuden toteutumista lasten ja nuorten digitaalisten taitojen ja osaamisen opetuksessa. (Uudet lukutaidot.fi julkaisuaika tuntematon b; Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisuaika tuntematon.)

Hyvän pedagogisen toiminnan kuvaukset auttavat varhaiskasvatuksen henkilöstöä suunnittelemaan toimintaa niiden pohjalta ja näin vahvistamaan lasten digitaalista osaamista, medialukutaitoa ja ohjelmointiosaamista. Kehittämishjelmassa medialukutaito määritellään erilaisina taitoina median parissa. Median lukeminen, ymmärtäminen, tulkitseminen ja kriittinen arviointi ovat taidoista tärkeimpiä. Taitoina kehittämishjelmassa mainitaan myös omien mediasisältöjen tuottaminen ja niiden kautta viestiminen. Lisäksi mainitaan turvallinen ja vastuullinen kokeileminen sekä toimiminen yhdessä kasvattajan kanssa. Varhaiskasvatuksessa aikuisen rooli on vielä erityisen tärkeä medialukutaidon ensiaskeleiden ottamisessa. Aikuisen kannustuksesta lähtöisin oleva leikinomainen, utelias, tutkiva, lasta osallistava sekä rohkaiseva tutustuminen erilaisiin medioihin, mediavälineisiin ja mediasisältöihin on lapsen luovalle itseilmaisulle perustana. (Uudet lukutaidot.fi julkaisuaika tuntematon a.)

Medialukutaidon harjoitteluun liittyy myös digitaalisen osaamisen kokonaisuuden hahmottaminen. Uudet lukutaidot -kehittämishjelmassa digitaalisen osaamisen kuvauksiin kuuluu käytännön taidot ja oma tuottaminen, vastuullisuus ja turvallisuus, tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely sekä vuorovaikutus. Monipuolinen digitaalisen osaamisen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa tukee lapsen kehittyvää monilukutaitoa. (Opintopolku julkaisuaika tuntematon a.)

4.2 Mediakasvatuksen haasteet ja merkitys lasten tulevaisuudelle

Salomaa, Mertala ja Karila (2021, 240) ovat tutkineet varhaiskasvatuksen opettajien käsitystä mediakasvatuksesta. Tutkimuksesta ilmenee, että varhaiskasvatuksen opettajilla ei ole täysin selkeää käsitystä mediakasvatuksesta. Tutkimukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen opettajat kokivat perustutkintokoulutuksen antamat mediakasvatusvalmiudet niukoiksi ja kaipasivat mediakasvatukseen liittyvää täydennyskoulutusta. Tutkimukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen opettajat käsittivät mediakasvatuksen erittäin laajasti, mutta eivät yhdistäneet sitä kuitenkaan medialukutaidon tai monilukutaidon edistämiseen liittyvänä toimintana. (Salomaa ym. 2021, 262.)

Varhaiskasvatuksessa kasvatuksellisen haasteen mediakasvatukseen aiheuttaa myös aikuisten valikoivuus lasten mediakulttuurin sisällöistä ja oletettujen ei-toivottujen seurausten minimointi. Esimerkkinä lastenohjelmat, joissa on kamppailua ja taistelua. Kamppailua sisältävien mielikuvitusleikkien kieltämisen ajatellaan olevan ratkaisu epätoivottuun käyttäytymismalliin. Todellisuudessa mielikuvitusleikkien kieltäminen ei ole ratkaisu, eikä siten opeta oman toiminnan säätelyä, toisten huomioonottamista tai toden ja tarun erottamista. Varhaiskasvatuksessa kasvattajan täytyy olla tietoinen myös omasta mediakasvattajuudestaan ja kasvatustavastaan, jossa lasten kasvu, oppiminen, kehitys, mielenkiinnonkohteet sekä leikki ovat keskiössä. (Salomaa 2016, 140–141.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mediakasvatuksen sisällöissä ja tavoitteissa kerrotaan kuitenkin selkeästi mediakasvatuksen tehtävän olevan muun muassa lapsen aktiivisen toimijuuden ja itseilmaisun edistäminen yhteisössään sekä sen kautta harjoitellaan oman ja toisen hyvinvoinnin huomioimista. (Opetushallitus 2022, 26–30.)

Lasten mediakasvatuksessa on ratkaisevaa huomioida lapsen ja aikuisen välinen dialogisuus. Jokaiselle ihmiselle kehittyy elämänsä aikana omanlaisensa mediamaku. Dialogisuutta tarvitaan, etteivät aikuisen asettamat päätökset tai opetussuunnitelmat pääse nujertamaan lasten ja aikuisten eri mediamakujen välistä vuorovaikutusta. Jotta lasten ja aikuisten mediamaailmat eivät pääsisi eriytymään, tarvitaan mediakompetenssia eli dialogia ja vuorovaikutusta lasten ja aikuisten mediamakujen, mediasuhteiden ja -sukupolvien välille. (Kupiainen 2009, 177–179.) Jotta aikuinen voi ymmärtää lasten leikkejä, on tunnettava lasten kulttuuria ja heille suunnattua mediaa (Opetushallitus 2022, 25).

Vuonna 2020 toteutetussa lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa todetaan, että nuorten median käyttö on edellisestä, vuonna 2015 toimitetusta tutkimuksesta, muuttunut merkittävästi. Tutkimuksessa on vertailtu molempien tutkimusvuosien osalta, mitä nuoret kokevat median käytössä tärkeänä. Osa-alueita tutkimuksessa ovat yhteydenpito ystäviin, tiedonhaku, yhteydenpito muihin ihmisiin, ajankulu ja viihde, mahdollisuus omaan rauhaan ja yksinoloon, itsensä ilmaisu, media tukee harrastusta, asioihin vaikuttaminen sekä julkkisten ja idoliensa seuraaminen. Jokaisella osa-alueella havaittiin kasvua eli nuoret kokivat ne tärkeämmiksi kuin edellisenä tutkimuskertana. Tutkijoiden mukaan tulos oli odotettavissa, koska digitalisoituvassa maailmassa median käyttö korostuu. (Salasuo, Tarvainen & Myllyniemi 2021, 61–62.)

Mediakasvatuksen rooli jo varhaislapsuudesta alkaen luo kestäväää pohjaa taidoille, joita lapset ja nuoret tarvitsevat medioituneessa ja digitalisoituneessa yhteiskunnassa, jossa median sisällöt ovat vapaasti saatavissa erilaisilla medialaitteilla ja media-alustoilla. Tästä tutkimuksesta (Salasuo ym. 2021, 62) käy ilmi, että median käyttö ei ole vähentynyt, vaan se koetaan nuorten keskuudessa entistä tärkeämmäksi. Erityisesti median käyttö ajanvietteenä, yhteydenpidon välineenä ja tiedonhaun välineenä on kasvanut. Tämän vuoksi tulevaisuuden kannalta lasten mediataitojen vahvistaminen jo varhaisessa ikävaiheessa on tärkeää.

5 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Kehittämistyön tarkoituksena on laatia mediakasvatuksen vuosikello Pielaveden varhaiskasvatuksen henkilöstön käyttöön. Vuosikello on vuosisuunnitelma, johon kootaan yhteen vuoden aikataulut ja prosessit. Vuosikellon tyyli on vapaa, se voi olla kellon muotoinen, graafinen suunnitelma, josta yhdestä kuvasta tai teksteistä nähdään koko vuoden selkeä työsuunnitelma. Vuosikellon avulla pystytään ajan tasalla ja pystytään ennakoimaan tulevaa. (Innokylä julkaisu-aika tuntematon.)

Vuosikello suunnitellaan varhaiskasvatuksen henkilöstön toiveesta sellaiseksi, että se tukee henkilöstöä mediakasvatuksen pedagogisessa suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa varhaiskasvatuksen toimintavuoden aikana. Kehittämistyö muotoutuu sellaiseksi, että käyttäjä löytäisi mediakasvatuksen vuosikellosta toimintavuoden ajalle sijoittuvat mediakasvatusta tukevat teemat ja niihin liittyvää valmista materiaalia. Kehittämistyössä hyödynnetään tavoitteita ja oppimisen alueita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista sekä Uudet lukutaidot- kehittämisohjelman hyvän pedagogisen toiminnan materiaaleista. Vuosikellon materiaalit sopivat hyvin pedagogisten tavoitteiden ja reflektoinnin tueksi.

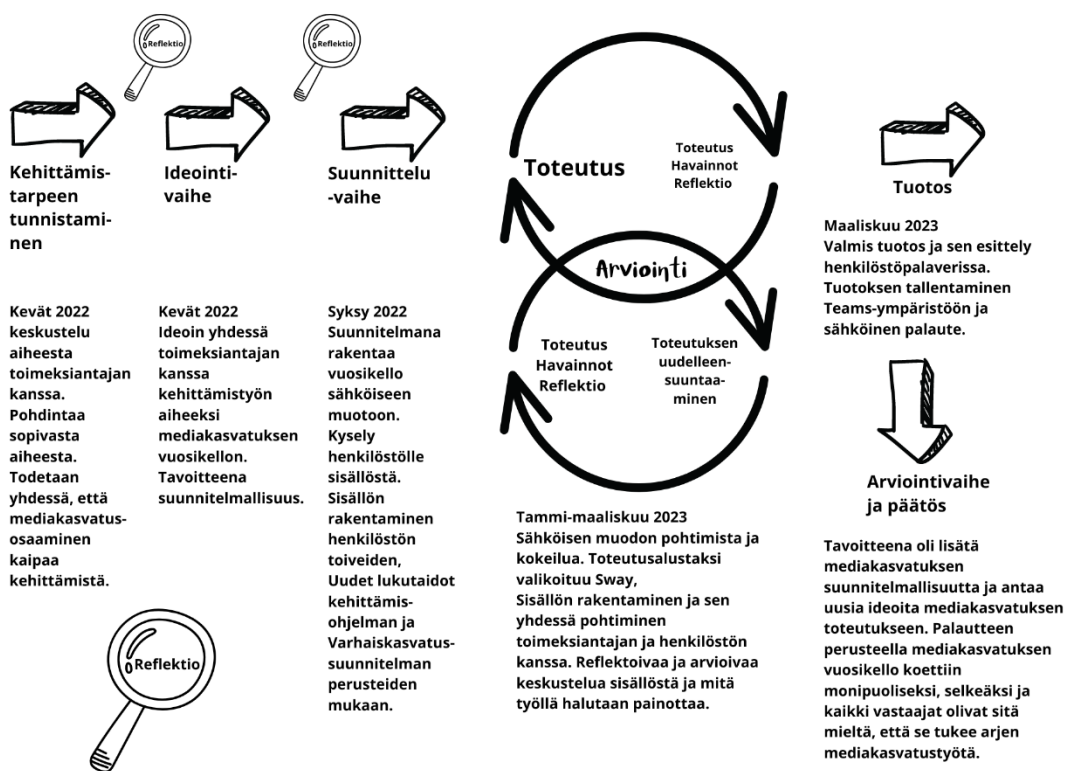
Kehittämisessä toteutus on usein rajattava mahdollisimman tarkasti. Tämän vuoksi kehittäminen on järkevintä kohdentaa vaan tiettyyn asiaan työyhteisössä. (Toikko & Rantanen 2009, 60.) Tässä kehittämisessä keskitytään konkreettisen materiaalin suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin sekä selvyiden vuoksi mediakasvatuksen ja medialukutaidon käsitteiden selkiyttämiseen. Näiden tavoitteiden myötä varhaiskasvatuksen henkilöstö pääsee refleктоimaan myös omaa mediakasvatustaan. Digitaalisen osaamisen kehittäminen kuuluu omalta osaltaan myös monilukutaidon vahvistamiseen. Tämä kehittämis työ madaltaa kynnyistä digitaalisten välineiden käyttöön varhaiskasvatuksessa, mutta tässä kehittämisessä tieto on rajattu digitaaliseen osaamiseen mediakasvatuksen yhteydessä.

Parhaimmillaan mediakasvatuksen vuosikello voi vaikuttaa työyhteisön toimintatapoihin ja toimintakulttuuriin. Vuosikello voi lisätä työyhteisössä tapahtuvaa tärkeää pohdintaa mediakasvatuksen tavoitteellisuudesta ja avointa keskustelua, mitä tavoitteita mediakasvatuksen pedagogiikalle asetetaan, huomioiden lasten osallisuus. Mediakasvatustietoisuuteen kuuluu reflektiivinen ”miksi” -kysymyksiin vastaaminen. Reflektion tavoitteena on saavuttaa kyky sijoittaa mediakasvatukselliset osa-alueet osaksi laajempia tavoitteita ja jokapäiväistä kasvatustyötä varhaiskasvatuksessa. (Mertala & Salomaa 2016, 161–163.) Vuosikello konkretisoi, mitä mediakasvatus arjessa on ja miten sitä on mahdollista työssä toteuttaa. Mediakasvatus ei ole irrallinen osa lapsiryhmän toimintaa päiväkodissa, vaan osa lasten kanssa toteutettavaa laaja-alaista osaamista ja eri oppimisen alueita.

6 MEDIAKASVATUKSEN VUOSIKELLON TOTEUTUS

Kehittämistyössä hyödynnettiin teoreettisena viitekehyksenä kehittämistoiminnan konstruktivistista mallia, jossa yhdistyy lineaarinen ja syklinen malli. Linearisessa ajattelussa kehittämistoiminta on ehjä kokonaisuus, joka etenee loogisesti, ennakoivasti ja hallitusti eteenpäin. Syklinen eteneminen taas muodostaa eräänlaisia spiraaleja, kehiä, joiden jälkeen muodostuu uusia kehiä, jossa edellisen kehän tuotosta arvioidaan uudelleen. Reflektiivisyys, arviointi, osallisuus, toiminnassa oppiminen ja vuorovaikutus korostuvat tässä kehittämistoiminnan mallissa. (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 52.)

Kehittämistoiminnan työskentelyvaiheet (kuva 1) alkavat kehittämistarpeen tunnistamisesta. Kun kehittämistarve on tunnistettu, alkaa ideointivaihe. Ideointivaiheessa tehdään jo hieman suunnitelmia, miten edetään ja mietitään mitä muutettavaa on sekä miten siihen päästään. Seuraavaksi siirrytään suunnitteluvaiheeseen, joka täsmentää ideointivaiheen ajatukset realistisiksi ja toteuttamiskelpoisiksi. Suunnitteluvaiheessa tehdään paljon taustaselvitystä ja arviointia. Kun suunnitelmavaihe on hyväksytty, alkaa toteutusvaihe. Toteutusvaiheessa edetään suunnitelman mukaisesti, ottaen huomioon tarkennukset, joita tulee matkan varrella. Toteutusvaiheessa uutta käytäntöä tai menetelmää kokeillaan ja kehitetään syklisen periaatteiden mukaan. Toteutusvaiheen jälkeen saadaan tulos tai tuotos. Lopuksi arviointivaiheessa arvioidaan kehittämistoimintaa suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi voi kuulua myös muihin työskentelyvaiheisiin syklisen periaatteen mukaisesti. (Salonen ym. 2017, 56–64.)

KUVA 1. Mediakasvatuksen vuosikellon kehittämismalli ja aikataulu (mukaillen; Salonen 2013, 20, Salonen ym. 2017, 54).

Pielavedellä kunnallista varhaiskasvatusta toteutetaan kolmessa päiväkodissa sekä kunnassa toimii yksityisiä palveluntuottajia (Pielaveden kunta julkaisuaika tuntematon). Päiväkodeissa Pielavedellä työskentelee varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen lastenhoitajia, henkilökohtaisia avustajia ja kaikkien yksiköiden yhteinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Päiväkodeissa lapset ovat ryhmissä, jossa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä tulee olla lapsien määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämäänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä koulutettua henkilökuntaa (Varhaiskasvatuslaki, 7 luku, 35 §). Kehittämistyön toteuttamisen aikaan eri tehtävissä henkilöstöä oli yhteensä noin 20.

Pielaveden varhaiskasvatussuunnitelma toimii pohjana varhaiskasvatussyksiköissä laadittavalle ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmalle. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan ryhmän konkreettiset arjen pedagogiset tavoitteet, jotka nousevat valtakunnallisesta, paikallisesta ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmista. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on toimia samalla valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman sisäistämisen työvälineenä. (Pielaveden varhaiskasvatussuunnitelma 2021, 8.)

Pielaveden varhaiskasvatuksen arvoperusta tulee vahvasti Pielaveden kunnan strategisista arvoista, jotka ovat elinvoimaisuus, rohkeus, oikeudenmukaisuus, yrittäjämäyönteisyys, positiivisuus ja yhteisöllisyys. Arjessa tämä näkyy luovuuden tukemisella, innostuksena sekä mahdollisuuksien luomisella. Lapsia kannustetaan kokeiluihin ja ennakkoluulottomiin ratkaisuihin, onnistumiseen uskotaan, eikä epäonnistumista pelätä. Kaikkia kohtaan ollaan avoimia ja tasapuolisia sekä luottamusta vaalitaan. Yrittäjyyttä sekä yritteliäisyyttä arvostetaan. Pielaveden varhaiskasvatuksessa uskotaan tulevaisuuteen ja ollaan positiivisia. Kunnan keskuudessa vallitsee vahva me-henki ja toisista välittäminen. (Pielaveden varhaiskasvatussuunnitelma 2021, 21.)

Erityistä huomiota Pielaveden varhaiskasvatuksen toiminnassa kiinnitetään positiiviseen pedagogiikkaan. Positiivisessa pedagogiikassa jokaisesta lapsesta huomataan hyvä ja hänen luontenvahvuutensa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö kiinnittää huomiota lapsen ja henkilöstön väliseen vuorovaikutukseen, joka positiivisen pedagogiikan mukaan on lasta kohtaan lämmintä ja sensitiivistä. (Pielaveden varhaiskasvatussuunnitelma 2021, 21).

6.1 Vuosikellon suunnittelu

Kostamo, Airaksinen ja Vilka (2022, luku 1.1) painottavat, että eri kehittämis- ja tutkimustavoissa on yhteisiä piirteitä, joissa korostuvat muun muassa yhteisöllisyys, rakentavaa vuorovaikutus, roolitusten ja tehtäväkuvien selkeys, prosessin vaiheiden selkeys ja niiden yhteistoiminnallisuus. Tämän kehittämistyön suunnittelussa hyödynnettiin sähköpostiviestittelyä ja tapaamisia toimeksiantajan kanssa. Kehittämistyön kokonaisuudesta sovittiin yhdessä.

Toiminnallisen kehittämistyön ajatuksena on, että se tuo asiakkaalle tai organisaatiolle tuotoksen, joka jollain tapaa palvelee asiakkaan tai organisaation arjen käytäntöjä (Kostamo ym. 2022, luku 1.1.) Vuosikellon rakentamisessa päädyttiin sähköiseen muotoon ja aluksi pohdittiin vuosikellon koostamista ThingLink-palveluntarjoajan e-oppimisympäristöön. Pian selvisikin, että ThingLinkin ilmaisensillä ei voi jakaa teosta eteenpäin. Lisäksi olisi pitänyt pohtia lisenssin ostaminen jatkossa, jos

vuosikelloa olisi halunnut sillä alustalla päivittää. Toimeksiantajan organisaatiolla oli käytössä Microsoft-lisenssi, joten vuosikello päätettiin suunnitella Sway-sovellukseen eikä uusia lisenssejä tarvinnut hankkia.

Konstruktivistisessa kehittämistyön mallissa korostuu erityisesti osallisuus, joten tässä opinnäytetyössä suunniteltiin sähköinen kysely (liite 2), jonka avulla henkilöstö pääsi osalliseksi vuosikellon toteutusta. Kyselylomake on määrällisen tutkimustiedon keräämiseen tarkoitettu menetelmä, jolla tutkija pyrkii selvittämään asiasisältöä kyselylomakkeeseen vastaavilta henkilöiltä. Tätä aineistoke-ruutapaa voi hyvin hyödyntää, jos vastaajina on iso, hajallaan oleva porukka ihmisiä ja halutaan pi-tää vastaukset anonyymeinä, kuten tässä kehittämistyössä. (Vilkkä 2021b, luku 4.)

Kyselyyn vastaaminen tässä kehittämistyössä oli täysin vapaaehtoista ja anonyymiä. Toimeksianta-jan kanssa sovittiin tutkimusluvan hakemisesta varmuuden vuoksi, vaikka henkilötietoja tai muuta arkaluontoista materiaalia ei kerätty (liite 1). Toimeksiantaja lähetti kyselyn vastauslinkin varhaiskas-vatusyksikön henkilöstölle tekstiviestitse loppu vuodesta 2022. Vastauksia kyselyyn kertyi yhteensä neljä kappaletta.

Kysely alustettiin ensin ajatuksella siitä, että mediakasvatus on jo osa varhaiskasvatuksen arkea ja sitä tapahtuu päivittäin. Kirjojen lukeminen, lehtien tutkiminen, kuunteleminen (äänikirjat, sadutus, musiikki, kirjat, lehdet), katseleminen (kuvat, videot), itse tuottaminen (kirjoittaminen, piirtäminen, äänittäminen, kuvaaminen) sekä pelaaminen ovat mediakasvatusta. Alustukseen sai kommentoida ja näissä kommentissa mediataitoja yleisesti ottaen kuvailtiin tärkeiksi. Lisäksi mediakasvatusvälineis-tön puutetta pohdittiin, lapsen kielellisiä taitoja ajatellen lukeminen koettiin tärkeäksi ja tämän vuoksi ruutuaikaa haluttiin rajoittaa. Kommenteissa edellä lueteltuja arjen toimia ei ajateltu media-kasvatukseksi, vaan mediakasvatuksen käsite koettiin hyvin laajaksi ja tabletilla pelaaminen nähtiin arjessa vähäiseksi, johtuen laitteiden pienestä määrästä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) määritellään mediakasvatuksen tehtävän olevan lasten mahdollisuus toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään. Tähän herättelevään lausee-seen vastattiin toivomalla arjen tilanteiden ja juhlien valo- ja videokuvaamista sekä niiden hyödyntä-mistä. Tähän toivottiin myös erilaisten juhlapäivien, teemojen ja vuoden aikojenmukaista suunnitte-lua mediakasvatuksen osalta.

Kysyttäessä ajatuksia eri medioihin tutustumisesta ja median tuottamisesta leikinomaisesti turvalli-sissa ympäristöissä, vastauksista kävi ilmi halu toteuttaa niitä arjen ympäristöissä eri vuodenaikoina. Lisäksi vastauksista kävi ilmi, että asiaa oli vaikea pohtia, koska omat taidot olivat vielä kehitty-mässä. Vastauksissa todettiin myös, että lapsi oppii käyttämään mediaa aikuisen ohjauksessa. Uu-den toimintavuoden alussa, eli elokuussa suunnittelu koettiin tärkeäksi. Erityisesti pohdittiin, miten mediakasvatusta lähdetään yksikössä toteuttamaan asianmukaisin välinein ja tarvikkein. Medioihin tutustuminen on helpommin toteutettavissa, mutta itse median tuottaminen vaatii jo enemmän pe-rehtymistä, suunnittelua, aikaa ja resursseja, joten niihin toivottiin käytännön vinkkejä.

Mediasisältöjen todenmukaisuutta ja kehittyvää lähde- ja mediakriittisyyttä vastaajat halusivat har-joittaa siten, että yhdessä lasten kanssa opetellaan, mikä on totta ja mikä tarua. Vanhempainiltaan

toivottiin mediakasvatusteemaa. Lasten puheissa kuullaan pelimaailmasta opittuja asioita, minkä vuoksi kriittisyyden harjoittelu koettiin tärkeäksi ja siihen toivottiin käytännön vinkkejä.

Median käytön vastuullisuudesta ja oman sekä toisten hyvinvoinnin huomioonottamisesta kysyttäessä vastauksissa ehdotettiin, että nuoret työntekijät, jotka käyttävät enemmän somea, voisivat olla tässä avuksi. Lasten ruutuaika koettiin tärkeäksi jo varhaiskasvatusiässä, samoin iän ja kehityksen mukainen mediakasvatuksen toteutus päiväkodissa. Tämän teeman toteuttamiseen toivottiin vinkkejä. Mediassa esiintyvien teemojen käsittelyyn esimerkiksi liikunnallisten leikkien, draaman tai piirtämisen avulla vastaajat ehdottivat kuukausittaisia tehtäviä. Vastaajat ehdottivat esimerkiksi sadun videointia leluilla leikkien, tai oman kuvan liittämistä muokattuun kuvaan. Vinkkejä toteuttamiseen toivottiin edelleen.

Digitaalisen osaamisen osalta kysyttiin, haluaisivatko vastaajat ideoita ohjeineen vai laite- ja sovel-lusvinkkejä. Vastauksissa toivottiin molempia, mutta vastaajat arvottivat erityisesti konkreettisia vinkkejä ja ohjeita. Arvioinnin sekä lasten ja huoltajien osallisuutta kartoittaessa vastaajat toivoivat esimerkiksi mediapäiväkirjaa, jossa kuvautuisi lapsen toiminta ja oppiminen. Arviointeja toivottiin syys- ja kevätkauden loppuun sekä lasten arvioinnin toteutumiseen pohdittiin avuksi iPadia ja kuvia.

Positiivisen pedagogiikan, hyvän huomaamisen ja vahvuuksien hyödyntämiseen mediakasvatuksessa kyselyn vastaajat tarjosivat ideoiksi lasten kuvaamisen/haastattelun kauden alussa ja lopussa, jossa lapset voisivat kertoa omia vahvuuksiaan sekä asioita, joista pitävät. Samoin voisi pyytää lapsia kertoamaan kaverista mukavia asioita. Tätä ehdotettiin hyödynnettäväksi myös arvioinnissa lapsen kasvun ja kehityksen osalta. Lasten osallisuutta arviointiin ehdotettiin hymynaamoilla äänestämällä. Mediakasvatuksen yhdistämistä vuoden teemaviikkoihin ja juhlapäiviin kommentoitiin siten, että mitä helpompaa mediakasvatuksen yhdistäminen toimintaan olisi, niin sitä parempi. Tähän toivottiin myös ideoita ideapankin muodossa.

Kyselyssä korostettiin myös paikallisuutta, ja sen esiin tuomisen ideoiksi esitettiin maalla asumisen tuomista näkyväksi, mediakasvatuksen toteuttamista luonnossa ja retkillä sekä pohdintaa, voisiko paikalliskohteisiin tutustua virtuaalisesti. Lasten ja huoltajien osallisuuden näkymiseen ehdotettiin erilaisia media-aiheisia kotitehtäviä lapsille. Lisäksi kyselyn vastaajat pohtivat arviointimahdollisuuden tarjoamista huoltajille. Vapaan sanan osiossa vastattiin mediataitojen olevan tärkeitä, pohdittiin samalla viivalla olemista lasten kanssa mediataitojen osalta sekä mediakasvatuksen vuosikellon myötä tulevan lisää ajatusta mediakasvatukseen omassa työssä ja työyksikössä.

Sisältö rakennettiin sway-ympäristöön, joka vaati perehtymistä sähköisen sisällön tuottamiseen. Jorma Kanasen (2018) mukaan verkkosivuilla kävijöillä muodostuu heti mielipide, ovatko verkkosivut hyvät. Ensivaikutelma ratkaisee ja sen muuttaminen jälkeenpäin voi olla hankalaa. Verkkosivuilla yleisilme ratkaisee, jonka vuoksi sivuilla on myös ulkonäön ja sisällön lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota kohderyhmään eli siihen, kenelle sivusto on tarkoitettu. Sivustolta on käytävä myös ilmi sivuston yleisviesti, mitä sivustolla halutaan viestiä. Suunnittelussa täytyy pohtia, miksi sivusto on perustettu ja miten visuaalinen ilme toimii. (Kananen 2018, 56.)

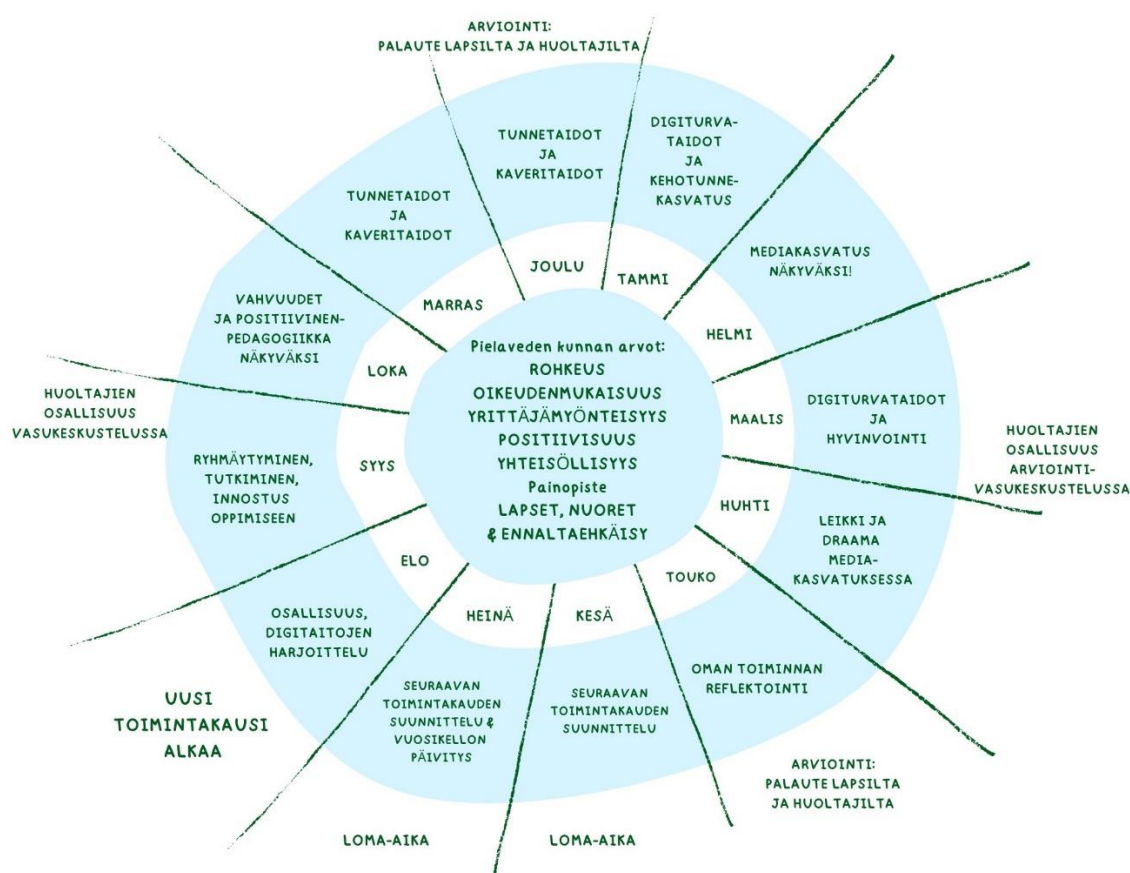
Vuosikellon ilmeen suunnitteluun ei tullut tarkempia vaatimuksia tai ohjeita toimeksiantajan puolesta. Suunnitteluvaiheen yksi ratkaistava tekijä oli käyttäjää aidosti kiinnostavan kokonaisuuden rakentaminen. Lopulliseen tuotokseen, eli vuosikelloon, on mielekkäämpää perehtyä, kun siihen on sisällytetty värejä, kuvia ja sen yleisilme kiinnostaa käyttäjää. Suunnittelussa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että visuaalinen ilme olisi nykyaikainen, toimeksiantajan brändiä vastaava ja kut-suva. Suunnittelussa käytettiin apuna Canva-työkalua. Canva on ilmainen, verkossa toimiva graafisen suunnittelun työkalu (Canva 2022). Pielaveden kunta uudisti brändinsä 150-vuotisjuhluvuoden kunniaksi, joten vuosikellon värimaailma suunniteltiin vihreäksi ja vaaleansiniseksi, kuten organisaation uudessa logossa. Fontti sai olla leikittelevä.

6.2 Toteutus

Henkilöstöltä saatujen ideoiden, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) ja Uudet lukutaidot -kehittämishjelman (Opintopolku julkaisuaika tuntematon b.) hyvän pedagogisen toiminnan kuvausten pohjalta sway-ympäristöön rakennettiin mediakasvatuksen vuosikello (kuva 2). Koska kysymyksessä on vuosikello, suunniteltiin jokaiselle kuukaudelle teema ja teemaan sopivaa sisältöä (liite 3). Nämä aiheet tukevat myös toisiaan, koska varhaiskasvatuksessa on tärkeää yhdistellä eri oppimisen alueita pedagogisen monipuolisuuden vuoksi.

Vuosikellosta löytyy sisältöä yleisesti mediakasvatuksesta, materiaalia teemoittain joka kuukaudelle toimintavuoden suunnittelua ajatellen sekä osiot myös oman mediakasvattajuuden reflektointiin ja toiminnan arviointiin. Materiaali lisättiin sähköiselle alustalle, joten sen päivittäminen ja muokkaaminen tulevaisuudessa on helppoa. Kehittämistyön valmistumisen jälkeen toimeksiantajalle siirtyy vastuu vuosikellon mahdollisesta päivittämisestä jatkossa.

Vuosikellon sisältöön toivottiin konkreettisia ideoita, sovellusvinkkejä sekä kootusti juhlapäiviä, joihin voisi lasten mielenkiinnonkohteet huomioiden yhdistää mediakasvatusta. Vuosikellon kuukausiin kootut teemat valittiin sen perusteella, että niistä jokainen pohjautuu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueisiin ja Uudet lukutaidot -kehittämishjelman hyvän pedagogisen toiminnan kuvauksiin (kuva 2). Varhaiskasvatuksessa toimintavuosi on ajanjakso, joka alkaa kunkin vuoden elokuun alussa ja päättyy seuraavan vuoden heinäkuun loppuun (Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista 1503/2016, 2 §). Tämän vuoksi vuosikellon toiminta alkaa elokuusta ja päättyy seuraavan vuoden heinäkuuhun. Vuosikellon sisältöä rajattiin, koska aineistoa ei voinut kerryttää loputtomasti. Tämän vuoksi vuosikellon tehtävät ja teemat on suoraan suunniteltu 4–6-vuotiaille, mutta jokaista tehtävää ja teemaa voi lapsen taitojen mukaisesti yksinkertaistaa ja soveltaa siten myös alle neljävuotiaille.

KUVA 2. Mediakasvatuksen vuosikello (Kokkarinen 2023, CC BY-SA).

Elokuun teemana on osallisuus ja digitaalisten harjoittelu. Jokaisen lapsen tulee saada varhaiskasvatuksessa kokemuksia osallisuudesta, osallistumisesta ja vaikuttamisesta. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että lasten aloitteisiin vastataan ja lapsilla on mahdollisuus toteuttaa ideoitaan, jotta heidän käsityksensä itsestään toimijoina vahvistuu, itseluottamus kasvaa ja sosiaaliset taidot pääsevät kehittymään. Digitaalisen osaamisen turvallinen harjoittelu, sisällöntuotanto ja kokeilu ryhmässä muiden lasten kanssa edistää lasten luovaa ajattelua, yhteistoiminnallisia taitoja sekä monilukutaitoa. (Opetushallitus 2022, 15.) Mediakasvatuksen tavoitteena on medialukutaito ja sen vahvistaminen esimerkiksi tuottamalla itse mediaa (ks. luku 2).

Suomalaisen varhaiskasvatuksen alkuasetelmissä lapsen asema kasvatusvuorovaikutuksessa on ollut aikuis- ja oppimistavoitelähtöistä, jolloin lapsen omalle toimijuudelle ei ole ollut oikein tilaa. Vuosien saatossa lapsen ja aikuisen välistä valtasuhdetta on kritisoitu ja herätty siihen, että lapsi rakentaakin omaa ymmärrystään vuorovaikutuksessa fyysisen ja sosiaalisen ympäristönsä kanssa. Koska lapsi halutaan nähdä yhä enemmän aktiivisena ja aloitteellisena toimijana, haluttiin vuosikellon alkuun vahvan osallisuuden kokemus lapselle. Tämän teema valittiin, koska osallisuus liittyy vahvasti yhteisöllisyyteen ja sitouttaa lasta toimintaan, kun hän aloitteineen tulee kuulluksi. (Turja 2020, luku 3.)

Syyskuussa teemana on ryhmäytyminen, tutkiminen ja innostus oppimiseen. Ympäristön havainnointi, jäsentäminen ja ymmärtäminen ovat tärkeitä asioita varhaiskasvatuksen arjessa. Lasten ajattelu ja oppiminen kehittyvät, kun he saavat itse muodostaa havaintoja, kokemuksia ja elämyksiä oppimisympäristöissään. Myös monilukutaidon kehittymiselle on tärkeää, että asioita nimetään ja erilaisia käsitteitä käytetään aktiivisesti arjessa (Opetushallitus 2022, 30). Yhteisöllisyys ja ryhmään

kuuluminen ovat lapsen oikeuksia (Opetushallitus 2022, 11). Nämä teemat valittiin, koska varhaiskasvatuksessa lapsi ei voi itse valita mihin ryhmään kuuluu, joten ryhmäytymisellä on iso merkitys lapsen yhteenkuuluvuuden tunteelle. Tutkiva ja kokeileva työtapaa on osa myös teknologiakasvatusta (Opetushallitus 2022, 51).

Lokakuussa mediakasvatusta yhdistetään vahvuuksiin ja positiiviseen pedagogiikkaan. Varhaiskasvatuksessa on otettava huomioon myös lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, jotka kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan (Opetushallitus 2022, 4). Lasten mukana olo pedagogisessa dokumentoinnissa auttaa lapsia huomaamaan omia vahvuuksiaan ja vahvistaa heidän uskoaan omiin kykyihinsä (Opetushallitus 2022, 12). Positiiviseen psykologiaan perustuvaa positiivista pedagogiikkaa voidaan kutsua myös vahvuuskasvatukseksi. Positiivisessa pedagogiikassa lapsi on keskiössä vahvuksiensa, osallisuuden ja myönteisten tunteiden kautta. (Trogen 2020, 26.) Tämä teema valittiin, koska aihe on tärkeä ja Pielaveden varhaiskasvatuksessa positiivinen pedagogiikka on erikseen mainittu paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa toteutettavaksi (Pielaveden varhaiskasvatussuunnitelma 2021, 21). Mediasisältöjä voidaan tulkita ja tarkastella monella tapaa, esimerkiksi mediassa esiintyvien hahmojen tunteiden ja vahvuuksien kautta.

Marras- ja joulukuussa perehdytään tunne- ja kaveritaitoihin. Varhaiskasvatuksessa on annettava mahdollisuuksia lasten tunnetaitojen kehittymiselle. Lasten tunnetaitoja vahvistetaan varhaiskasvatuksessa auttamalla heitä tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelystä sekä tunteiden havaitsemisessa, tiedostamisessa ja nimeämisessä. Lapset oppivat leikeissä yhteisiä sääntöjä, säätelemään tunteitaan, omaa tahtomistaan sekä ottamaan muut huomioon. Leikki lisää yhteisöllisyyttä ja vahvistaa myönteistä tunneilmapiiriä. Vuorovaikutustaidot, ajattelu ja kieli kehittyvät, kun lapset saavat leikkiä ja oppia yhdessä ryhmänä. (Opetushallitus 2022, 11, 14, 25.) Teema valittiin, koska varhaisessa iässä tunne- ja kaveritaitojen harjoittelu edistää lasten hyvinvointia ja ehkäisee kiusaamista. Tunnetaitoja harjoitellut lapsi pystyy tulevaisuudessa esimerkiksi olemaan sortumatta internetissä tapahtuvaan kiusaamiseen, koska hän kykenee ajattelemaan muiden tunteita.

Tammikuun teemana on digiturvataidot ja kehotunnekasvatus. Digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön tutustutaan yhdessä lasten ja henkilöstön kanssa. Varhaiskasvatuksessa ohjataan myös lapsia kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa (Opetushallitus 2022, 14–15). Kehotunnekasvatuksella tarkoitetaan lapsentasoista seksuaali- ja turvataitokasvatusta, jonka tavoitteena on hyvinvoiva lapsi (Väestöliitto 2022b). Digiturvataitoihin kuuluu arvostava puhe omasta kehosta, oikeus kieltäytyä, jos jokin asia ei tunnu hyvälle, tunteiden jakaminen, aikuisen vastuu laitteiden turvallisesta käytöstä sekä avoimesta ja luottamuksellisesta vuorovaikutussuhteesta lapseen. Turvataidot edesauttavat sitä, että lapsi uskaltaa kertoa, jos kokee kiusaamista, seksuaalista houkuttelua tai häirintää. (Väestöliitto 2022a.)

Helmikuussa vietetään valtakunnallista mediataitoviikkoa, joka on mediakasvatuksen oma teemaviikko kaikille mediataitojen kanssa työskenteleville inspiraationa oman työn kehittämiseksi ja mediakasvatus valmiuksien vahvistamiseksi. Lapsille, nuorille ja aikuisille mediataitoviikko on mahdollisuus kehittää omia mediataitojaan. (Kansallinen audiovisuaalinen instituutti 2023.) Mediataitoviikolla on mahdollisuus painottaa ja tehdä myös huoltajille näkyväksi varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa media-

kasvatusta. Maaliskuun teemana ovat digiturvataidot ja hyvinvointi. Hyvinvoinnin osalta kannustetaan ottamaan puheeksi tasapainoinen media-arki ja oman median käyttö, jossa voi käyttää apuna Digitaalinen hyvinvointi perheissä -hankkeen tuottamaa Opas tasapainoiseen digiarkeen -opasta (Mediakasvatusseura 2020). Mediakasvatukseen kuuluu median käytön pohtiminen (ks. luku 2).

Huhtikuussa teemana on leikki ja draama mediakasvatuksen tukena. Tämä teema valittiin, koska leikkiä ja draamaa voi käyttää keinona mediassa esiintyvien teemojen käsittelyyn. Leikin merkitys varhaiskasvatuksessa on hyvin keskeinen. Leikissä lapsi oppii, mutta leikki myös tukee lapsen hyvinvointia ja kehitystä. Leikeissä lapsi rakentaa kuvaansa maailmasta ja muista ihmisistä. Leikin avulla lapsi voi heittäytyä mielikuvituksen maailmaan, jossa hänen on mahdollista kokeilla eri rooleja tai ideoita. Leikin ja mielikuvituksen avulla lapsi voi myös turvallisesti käsitellä itselle vaikeita kokemuksia. Draama on varhaiskasvatuksessa väylä sanalliseen ja keholliseen ilmaisuun, jossa lasten kokemuksia ja havainnoimia asioita voidaan yhdessä työstää. Toiminnassa voi hyödyntää esimerkiksi lastenkirjallisuutta tai erilaisia mediasisältöjä. (Opetushallitus 2022, 25, 28–30.)

Toukokuussa pohditaan omaa mediakasvattajuutta. Jokainen varhaiskasvatuksen työntekijä on myös mediakasvattaja. On tärkeää pohtia omaa mediasuhdettaan, sekä arvoja ja käsityksiä, jotka ohjaavat omaa kasvatustyötä lasten parissa. Jokaisella ihmisellä on oma suhde mediaan, mutta kasvatustyössä ammattilaisten on noudatettava yhteisiä kasvatuslinjoja sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Tietoisiksi mediakasvattajaksi tulemiseen vaaditaan herkkyyttä havainnoida lasten mediasisältöjä ja mediakokemuksia. Lasten mielenkiinnonkohteista ja tiimin havainnoista lähtevä mediakasvatus auttaa valitsemaan juuri oikeat tavat ja menetelmät mediakasvatuksen toteuttamiseen. (Sommers-Piironen ym. 2020, 10–11.)

Vuosikellon arviointiosiossa keskitytään pedagogisen dokumentoinnin tärkeyteen sekä huoltajien ja lasten osallisuuden arvioinnissa. Pedagoginen dokumentointi on jatkuva prosessi, yksi varhaiskasvatuksen työmenetelmistä, jonka avulla varhaiskasvatusta suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään. Pedagoginen dokumentointi tuottaa tietoa yksittäisten lasten mielenkiinnonkohteista, kehityksestä, ajattelusta ja oppimisesta. Valokuvien, videoiden, piirrosten ja muiden dokumenttien avulla opitaan tuntemaan lapsi ja saamaan tietoa hänen kehityksestään ja oppimisestaan varhaiskasvatuksessa sekä muokkaamaan toiminta kokonaisvaltaiseksi lapsen tarpeita vastaavaksi. Varhaiskasvatuksessa lapsen huoltajille täytyy järjestää mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin (Opetushallitus 2022, 8, 24.)

Konstruktivistiseen työskentelyyn liittyy vahvasti reflektio eli pysähdytään, keskustellaan asioista tasavertaisesti ja arvioidaan tilannetta (Salonen ym. 2017, 53). Kehittämistyön ollessa lähes valmis, esiteltiin se varhaiskasvatuksen opettajien yhteisessä pedagogisessa tiimissä ja vuosikello sai siellä positiivista suullista palautetta. Tiimissä kerrottiin Uudet lukutaidot -kehittämishojelmasta ja teemoista, jotka rakentuivat vuosikelloon.

Toimeksiantajan kanssa kävimme vuosikellon sisällön vielä myöhemmin yksityiskohtaisemmin läpi ja refleктоimme, miksi pitäisi lisätä vielä tiettyjä tavoitteita. Tein lisäyksiä ja korjauksia, joita katsoimme yhdessä tarpeelliseksi. Keskustelussa nousi esiin perheiden osallisuuden tukeminen, yrittäjyyden

huomiointi – joka on Pielaveden kunnan strategisissa arvoissa sekä mediakasvatusviikolla myös perinteisten painettujen medioiden huomiointia digitaalisten medioiden aikakaudella. Esittelin lopullisen työni koko varhaiskasvatuksen yhteisessä hybridipalaverissa, jossa kerroin miksi olen valinnut kehittämistyökseni mediakasvatuksen edistämisen ja esittelin vuosikellon. Kehittämistyöni on esillä varhaiskasvatuksen Teams-ympäristössä. Kehittämistyön esittelyn jälkeen varhaiskasvatuksen henkilöstöllä oli mahdollisuus tutustua vuosikelloon ja osallistua kehittämistyön arviointiin nimettömällä kyselyllä. Kysely oli avoinna pari viikkoa esityksen jälkeen.

6.3 Arviointi

Arviointi on kehittämistoiminnassa analyttisin vaihe. Kehittämispöytätyön aikana muodostuu erilaista aineistoa, joita arvioidaan, tulkitaan ja peilataan tavoitteisiin. Aineiston arvioinnin avulla on mahdollista kehittää projektia ja ohjailla sitä haluamaansa suuntaan. Neuvottelevassa arvioinnissa kohtavat oman toiminnan kriittinen arviointi ja arvioinnin osapuolten valmius muuttaa omaa toimintaa arvioinnin perusteella. (Toikko & Rantanen 2009, 82–84.)

Kehittämistyön tarkoituksena oli laatia mediakasvatuksen vuosikello, jonka tavoitteena oli tukea henkilöstöä mediakasvatuksen suunnitelmallisessa toteuttamisessa ja arvioinnissa. Vuosikellon sisältöä arvioitiin ja refleктоitiin yhdessä toimeksiantajan edustajan sekä varhaiskasvatuksen opettajien toimesta prosessin aikana. Kaikilla varhaiskasvatuksen työntekijöillä oli mahdollisuus osallistua nimettömällä sähköisellä kyselyllä kehittämistyön suunnitteluun ja arviointiin. Palautekyselyssä vastaajat arvioivat, tukeeko kehittämistyö heitä arjen mediakasvatustyössä. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa yleistä palautetta kehittämistyöstä.

Vapaaehtoiseen palautekyselyyn tuli kaksi vastausta. Vastaajat arvioivat mediakasvatuksen vuosikellon tukevan heitä arjen mediakasvatustyössä. Vuosikellosta koettiin saavan ideoita ja vinkkejä toimintaan sekä muistutusta mediakasvatuksesta. Vapaassa palautteessa vuosikelloa kuvailtiin kivaksi ja selkeäksi, josta löytää tietoa hyvin. Sisältö koettiin helppolukuiseksi ja monipuoliseksi sekä vastaajat kokivat, että vuosikellosta löytää omaan lapsiryhmään sopivia asioita. Kuukausittaisten aiheiden ja teemojen koettiin helpottavan suunnittelua. Kyselyn vastaajamäärä oli suhteellisen pieni, mutta palaute arvokasta. Lisäksi saadut vastaukset antavat viittauksen siitä, että opinnäytetyössä toteutetun vuosikellon tavoite on saavutettu. Vilkan (2021b, luku 4) mukaan kyselylomakkeen käyttöön liittyy riski tutkimusaineiston kadosta eli vastausprosentin alhaisuudesta.

Kehittämistyössä ei ollut mahdollista toteuttaa kaikkia henkilöstöltä saatuja ideoita, joten asioita oli tiivistettävä ja priorisoitava. Prosessin ajan piti pitää mielessä tietty fokus, koska aihe olisi helposti voinut laajentua. Aihe olisi esimerkiksi voinut laajentua enemmän digitaalisen osaamisen kehittämiseen, joka omalta osaltaan on tärkeä taito ja liittyy monin tavoin myös mediakasvatukseen.

Arviointi itsessään on konstruktivistisessä kehittämismallissa eroteltu omaksi osakseen, mutta arviointi kulkee läpi koko prosessin tarvittaessa mukana syklisissä ja refleктоivissa vaiheissa (Salonen ym. 2017, 64). Koin tämän kehittämismallin opinnäytetyön toteuttamisen kannalta toimivaksi ja pidin erityisesti siitä, että asioita pystyi pohtimaan ja arvioimaan välillä, eikä prosessin ajan tarvinnut edetä täysin lineaarisesti. Näin jälkeen päin ajateltuna olisin kuitenkin voinut pitää vielä enemmänkin

yllä vuoropuhelua henkilöstön kanssa, joka ehkä olisi lisännyt vastausprosenttia ja sitoutumista kehittämistyöhöni enemmän.

Kehittämistyöprosessin aikana oli hieman aikatauluhaasteita, mutta niistä huolimatta olen tyytyväinen, että saimme toimeksiantajani edustajan kanssa kuitenkin yhteistä aikaa ja pystyimme yhdessä arvioimaan ja kehittämään kehittämistyötäni oikeaan suuntaan. Oman työskentelyni voimavarana koko prosessin ajan oli vahva kiinnostus aiheeseen ja halu kehittää mediakasvatusta varhaiskasvatuksessa. Mediakasvatuksesta on tehty paljon oppaita ja opinnäytetöitä, mutta osallistamalla toimeksiantajani henkilöstö mukaan, saimme aikaan yhdessä juuri tälle toimeksiantajalle sopivan tuotoksen.

7 POHDINTA

Tämä opinnäytetyön myötä syntyi kehittämistyö, jonka tarkoituksena oli laatia mediakasvatuksen vuosikello. Vuosikellon tavoitteena oli tukea varhaiskasvatuksen henkilöstöä mediakasvatuksen pedagogisessa suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa varhaiskasvatuksen toimintavuoden aikana. Salomaa ym. (2021) tutkimuksen mukaan varhaiskasvatuksen opettajien käsitys mediakasvatuksesta on kirjavaa, eivätkä he täysin tunnista mediakasvatuksen yhteyttä medialukutaitoon ja monilukutaitoon. Tämä opinnäytetyö lisäsi toimeksiantajani henkilöstön tietoutta mediakasvatuksesta ja henkilöstöltä saadun palautteen perusteella kehittämistyö koettiin hyödylliseksi mediakasvatuksen tavoitteellisessa toteutuksessa varhaiskasvatuksen arjessa. Tutkimukseen ja palautteeseen peilaten tämän opinnäytetyön kehittämistyö on toimeksiantajalleni merkityksellinen.

Näen mediakasvatuksen vuosikellon merkityksen hyvin tärkeänä, kun halutaan toteuttaa laadukasta, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaista varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista, pedagogiikkaan painottuvaa toimintaa, on tärkeää, että varhaiskasvatuksen opettajilla ja muulla henkilöstöllä on työnsä tukena konkreettista tietoa mediakasvatuksesta ja materiaalia, jota integroida osaksi pedagogista toimintaa. Vuosikellon tavoitteet ja teemat linkittyvät toimintaa ohjaaviin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Kehittämistyöni vaikutus ulottuu varhaiskasvatuksen henkilöstön lisäksi myös heidän välityksellään suoraan lapsiin ja heidän huoltajiinsa. Kaikilla lapsilla ei ole samanarvoiset lähtökohdat elämässään, joten tässä laadukkaana varhaiskasvatuksen merkitys korostuu. Salasuo ym. (2021) tutkimuksen mukaan nuorten median käyttö on kasvanut. Media muuttuu koko ajan ja sen merkitys on muuttunut sekä kasvanut hyvin lyhyessä ajassa. Pohja nuorena tarvittaville mediataidoille luodaan jo varhaislapsuudessa, joten varhaiskasvatuksessa toteutettavan mediakasvatuksen merkitys on kiistaton. Varhaiskasvatuksessa lapsella on mahdollista saada ikänsä ja kehitystasonsa mukaista mediakasvatusta, joka lisää myös lasten välistä yhdenvertaisuutta.

Olen työskennellyt varhaiskasvatuksessa yli kymmenen vuotta ja tiedostan alan tämänhetkiset haasteet omakohtaisen kokemuksen kautta. Koulutetun henkilöstön työvoimapula ja lisääntyneet velvoitteet monella osa-alueella haastavat varhaiskasvatuksen päivittäistä arkea kiireellä ja joskus riittämättömyydenkin tunteella. Aina ei ole mahdollista koota itselle uutta materiaalia, joten vuosikelloon kootut kokonaisuudet voivat olla suureksi hyödyksi ryhmien toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Toimeksiantajallani oli opinnäytetyöni kehittämistyön aikaan paljon henkilöstövaihdoksia sekä lisäksi isoin varhaiskasvatussyksikkö aloitti toiminnan uusituissa tiloissa. Tämä toi paljon haasteita kehittämistyöhöni aikataulullisesti, koska välillä aikataulut venyivät pitkiksi muun toiminnan järjestelyiden vuoksi. Osa henkilöstöstä oli vasta perehtymässä tehtäviinsä ja uusiin tiloihin, joten uuden toimintakulttuurin luominen ja arjen käytännön asiat haastoivat opinnäytetyöni toteutusta siten, että aikaa yhteiselle keskustelulle oli haastavaa löytää. Toisaalta osallistuminen kehittämistyöhöni oli täysin vapaaehtoista.

Vastausmäärät kyselyihin olivat henkilöstön määrään nähden melko pieniä. Kyselylomakkeissa riskinä on alhainen vastausprosentti (Vilka 2021b, luku 4.) Olen kuitenkin erittäin iloinen, että osa

vastasi kyselyihin ja oli mukana kehittämistyössäni. Tunnen tämän kehittämistyön toteuttamisesta suurta ammattilypeyttä ja koen onnistuneeni siinä.

7.1 Ammatillinen kasvu

Kostamo, Airaksinen ja Vilkkä (2022, luku 1.2.) kuvaavat opinnäytetyön kirjoittamista prosessiksi, joka etenee opinnäytetyön tekemisen rinnalla jäsentämässä ja tukemassa omaa toimintaa, joka lopulta valmistuu opinnäytetyöksi, jossa teoria- ja asiantuntijatiето kohtaavat. Tämän opinnäytetyöprosessin myötä olen saanut syventää oppimaani sekä hankkinut paljon uutta tietoa. Opinnäytetyöprosessi oli hyvin pitkäkestoinen projekti, joka vaati paljon suunnitelmallisuutta ja aikatauluttamista, ja varsinkin itselläni, koska opiskelin työn ohessa. Minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta näin laajasta projektista ja haastavinta monimuoto-opiskelijana opinnäytetyöprosessissa oli ajankäytön hallinta ja päällekkäiset opinnot. Päädyinkin kirjoittamaan opinnäytetyön kirjallisen osuuden rauhassa, kun olin saanut muut opintoni suoritettua.

Opinnäytetyöprosessiin ja kehittämistyön laadintaan saatu opastus ja hyvät ohjeet auttoivat prosessin loppuun viemisessä ja aikatauluihin täytyi lisätä tarvittaessa joustoa. Koska prosessi kokonaisuudessaan oli hyvin pitkä, korostui prosessin aikana erityisesti asioiden hyvä dokumentointi, johon oli mahdollista aina palata. Jos palaisin ajassa taaksepäin, harkitsisin tekeväni opinnäytetyön jonkun toisen opiskelijan kanssa. Varsinkin suunnitteluvaiheessa ja opinnäytetyön loppuraportin kirjoitusvaiheessa olisin kaivannut toista ihmistä rinnalleni refleктоimaan ja ideoimaan.

Ajattelen, että uuden, syventävän tiedon hankkiminen minua henkilökohtaisesti hyvin kiinnostavasta aiheesta on syventänyt asiantuntijuuttani varhaiskasvatuksen alalla. Huomasin, että yhteistyö alati muuttuvan työelämän kanssa vaatii paljon yhteistä keskustelua ja varsinkin varhaiskasvatuksen kentällä aikaa yhteiselle keskustelulle ei välttämättä ole tai sitä on vaikea järjestää. Näihin hetkiin tarvitaan kärsivällisyyttä, aikatauluttamista ja yhteistyötaitoja tilanteiden ratkaisemiseksi. Ajattelen, että tällaisen kehittämistyön toteuttaminen vahvistaa käytännön työelämätaitoja ja paineensietokykyä, jota tarvitaan työelämässä.

Sosionomin ammatillisia kompetensseja ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen (Savonia-ammattikorkeakoulu 2023). Ajattelen, että omaa ammatillista kasvua on tapahtunut tämän opinnäytetyöprosessin ansiosta paljon. Erityisesti tämän opinnäytetyöprosessin aikana tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen vahvistui. Mielestäni on tärkeää kehittää omaa osaamistaan ja sen kautta kehittää ja parantaa jo olemassa olevia toimintatapoja sekä luoda uusia. Tämän vuoksi ajattelen, että sosiaalialan kehittäminen on hyvin tärkeää, koska alalla täytyy pystyä vastaamaan alati muuttuviin ihmisten tarpeisiin ja edistämään monenlaisten asiakkaiden hyvinvointia.

Halusin tällä kehittämistyöllä vahvistaa omaa ammatillista osaamistani mediakasvatuksen osalta ja koen, että tämä työ syvensi osaamistani sosionomina varhaiskasvatuksessa. Opin miten tärkeää on reflektoida omaa suhdetta mediaan, pohtia omaa mediakasvattajuutta sekä itse aktiivisesti hankkia lisää tietoa ja osaamista mediakasvatuksesta. On hyvin tärkeää tutustua lapsia kiinnostaviin medioihin ja mediahahmoihin, jotta on mahdollista toteuttaa lapsilähtöistä mediakasvatusta heidän oma

mediasuhteensa huomioiden, kuten Kupiainen (2009) kehottaa luomaan dialogia lasten ja aikuisten mediamaailmojen välille. Sosionomina varhaiskasvatuksessa on erityisen tärkeää luoda luottamuksellinen asiakkaaseen eli lapseen. Joskus tutustuminen voi alkaa pienestä keskustelusta, vaikka lapsen lempihahmosta.

Tämä kehittämistyö sai minut pohtimaan myös sitä, että omassa lapsuudessani ei tiedetty mediakasvatuksesta juuri mitään tai en usko, että sitä tunnistettiin. Olen pohtinut omaa mediasuhdettani tämän opinnäytetyöprosessin rinnalla muun muassa kirjoittamalla omaa mediaelämäkertaani, liittyen erään opintojakson tehtävään. Pohdin tehtävässä omaa suhdettani mediaan pienestä lapsesta lähtien. Sitä kirjoittaessani huomasin, miten erilaiset mediat ovat vaikuttaneet minuun ihmisenä eri ikävuosina ja mediamakuni on muovautunut tällaiseksi, kuin se nyt on. Tämän vuoksi koen tärkeäksi näkökulman oman mediakasvatavuuden reflektointiin tässä opinnäytetyössä.

Perehdyin kattavasti opinnäytetyötä varten tarvittavaan tietoon ja teoriaan ja se auttoi minua tunnistamaan mediakasvatuksen keskeiset käsitteet, erilaisia tutkimustuloksia ja lasten oppimiseen liittyvän kehityspsykologisen viitekehyksen. Tämä opinnäytetyö kehitti itsensä johtamisen taitoa, kriittistä ammatillista itsereflektiota, hanke- ja projektinhallintataitojani sekä vahvisti kykyäni keksiä ratkaisuja yllättäviin tilanteisiin. Opinnäytetyön myötä opin paljon itsenäistä työskentelyä, suunnittelua ja aika-tauluttamista, josta on minulle hyötyä tulevaisuudessa työelämässä. Olen huomannut positiivista kehitystä myös omassa kirjallisessa viestinnässäni. Tämän opinnäytetyöprosessin jälkeenkin oma elinikäinen oppiminen jatkuu. Onnistuminen tässä opinnäytetyössä vahvistaa ammatillista identiteettiäni ja itsevarmuuttani alalla.

7.2 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys ovat tärkeitä käsitteitä tutkimuksessa ja akateemisessa kirjoittamisessa. Ne liittyvät siihen, kuinka tutkimus suoritetaan ja miten tuloksia esitetään, jotta voidaan varmistaa, että tutkimus on perusteltua, avointa, rehellistä ja eettisesti hyväksyttävää. Kehittämistyötä täytyy tehdä myös toimeksiantajan toiveita kuunnellen. Pohdin eettisyyttä ja luotettavuutta koko opinnäytetyöprosessin ajan ja tässä apuna oli erityisesti Arene ry:n julkaisu opinnäytetöiden eettisistä suosituksista. Arenen (2019) julkaisussa on monta käytännöllistä muistilistaa, joita seuraamalla on helppo toimia eettisesti ja luotettavasti opinnäytetyöprosessin ajan. Opinnäytetyöprosessissa on kiinnitettävä huomiota epärehellisen ja vilpillisen toimintatavan välttämiseen. Opinnäytetyöprosessin aikana on huolehdittava soveliaasta, toiset tutkijat huomioon ottavasta tavasta tekstin lainaamisessa, jotta vältytään plagioinnilta. (Vilka 2021b, luku 2.) Opinnäytetyön kirjallinen osuus käy läpi Turnitin -plagiaatin tarkastuksen.

Tiedon luotettavuuteen vaikuttaa oleellisesti lähdekritiikki. Lähteen ja aineiston sisäisellä laadulla on iso merkitys opinnäytetyön laatuun ja luotettavuuteen, joten aina on syytä tarkistaa, milloin lähde on julkaistu, kuka sen on kirjoittanut ja onko julkaisussa oleva tieto enää ajanmukaista (Vilka 2021a, 120). Käytin tekstissäni lähteinä vertaisarvioitua materiaalia sekä alan tutkijoiden ja ammattilaisten julkaisemia teoksia. Huomasin, että alalla julkaistu tieto on osittain jo aika iäkästä, ottaen huomioon median jatkuvan muutoksen. Tämän vuoksi mielestäni mediakasvatuksen osalta on seu-

rattava uusimpia trendejä ja tuloksia jatkuvasti, koska teknologia ja sen myötä media kehittyvät todella nopeasti. Mediakasvatukseen kuuluu myös lähdekriittisyys, joten tätä aihetta sain itsekin harjoitella opinnäytetyöprosessin aikana.

Keräsin kyselyilläni aineistoa eettisesti, noudattamalla hyviä käytäntöjä ja ohjeita. Vilkan (2021a, 122) mukaan kyseessä on eettinen herkkyys, joka ohjaa pohdintaa hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen noudattamisesta. Sen ansiosta on mahdollista, että aineistoa käytetään asianmukaisesti, huolellisesti, tarkasti ja rehellisesti. Halusin kunnioittaa kaikkien vastaajien yksityisyyden suojaa suunnittelu- ja arviointivaiheessa. Vastaaminen ja osallistuminen oli vapaaehtoista, eikä keneltäkään kerätty tietoa salaa. Kehittämistyön prosessin aikana jaoin opinnäytetyöstäni riittävästi tietoa, jotta jokaiselle jäi vapaus päättää, haluaako olla osana kehittämistyötäni. (Vilka 2021a, 116.) Hain toimeksiantajaltani tutkimuslupaa, jolla varmistettiin eettinen ja luotettava aineiston keruu ja käyttö. Tämä tehtiin toimeksiantajani toiveesta, vaikka aineistossani en käsitellyt henkilötietoja tai muuta arkaluontoisempaa materiaalia. Huomioin opinnäytetyöprosessini eettisyydessä tietosuojan ja koko aineiston elinkaaren keräämisestä tuhoamiseen (Vilka 2021a, 115)

7.3 Kehittämistyön hyödynnettävyys ja jatkoideat

Mediakasvatuksen vuosikello tuo monipuoliset mahdollisuudet lisätä mediakasvatusta varhaiskasvatuksen arkeen. Sisältö on monipuolista ja sovellettavissa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiseen laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Vuosikellon teemoja voidaan hyödyntää vuoden aikana myös satunnaisessa järjestyksessä, huomioiden varhaiskasvatusryhmän lasten tarpeet. Vuosikelloa voidaan hyödyntää henkilöstön itsereflektioon osana oman mediakasvattajuuden pohdintaa.

Vuosikelloa voi hyödyntää myös toiminnan arviointiin, esimerkiksi kartoittamalla missä mediakasvatuksen osa-alueissa mahdollisesti myöhemmin henkilöstöllä on koulutuksen tarvetta. Lisäksi vuosikelloa on mahdollisuus hyödyntää osana paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisessä. Mediakasvatuksen vuosikelloa voisi hyödyntää myös avoimessa kohtaamispaikkatoiminnassa osana toimintaa. Jatkoideana tutkimuksella voitaisiin selvittää, miten mediakasvatuksen vuosikellon hyödyntäminen toiminnassa on lisännyt henkilöstön mediakasvatusosaamista tai lasten mediataitoja.

LÄHTEET

- Arene 2019. Opinnäytetöiden eettiset suositukset. Verkkojulkaisu. <https://arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>. Viitattu 4.11.2023.
- Buckingham, David 2003. Media education. Literacy, learning and contemporary culture. United Kingdom: Polity press. E-kirja. Viitattu 21.9.2022.
- Buckingham, David 2020. Epilogue: Rethinking digital literacy: Media education in the age of digital capitalism. *Digital education review* 37, 230–239. <https://doi.org/10.1344/der.2020.37.230-239>. Viitattu 21.9.2022.
- Canva 2022. Mitä aiot suunnitella tänään? https://www.canva.com/fi_fi/. Viitattu 5.2.2023.
- Innokylä julkaisuaika tuntematon. Työkalu. Vuosikello. Verkkojulkaisu. <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/vuosikello>. Viitattu 8.11.2023.
- Kananen, Jorma 2018. Digimarkkinointi ja sosiaalisen median markkinointi. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 240. Jyväskylä: jamk.fi.
- Kansallinen audiovisuaalinen instituutti 2023. Mediataitoviikko. Verkkojulkaisu. <https://www.media-taitoviikko.fi/>. Viitattu 3.4.2023.
- Kostamo, Pipsa, Airaksinen, Tiina & Vilkkä, Hanna 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. E-kirja. Helsinki: Art House.
- Kupiainen, Reijo 2009. Lasten mediasuhteet mediakasvatuksen kysymyksenä. Teoksessa Sirkku Kotilainen (toim.) Suhteissa mediaan. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4750-7>. Viitattu 18.3.2023.
- Kupiainen, Reijo & Sintonen, Sara 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Helsinki: Palmenia.
- Kylmänen, Taina 2010. Mediomyly. Kasvattajan opas esi- ja alkuopetuksessa. Helsinki: Tammi.
- Laki Kansallisesta audiovisuaalisesta instituutista 1434/2007. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071434>. Viitattu 13.4.2023.
- Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista 1503/2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161503>. Viitattu 7.4.2023.
- Mediakasvatusseura ry 2020. Opas tasapainoiseen digiarkeen. Verkkojulkaisu. <https://mediakasvatus.fi/materiaali/opas-tasapainoiseen-digiarkeen/>. Viitattu 13.4.2023.
- Mediakasvatusseura ry julkaisuaika tuntematon. Mediakasvatus. Verkkojulkaisu. <https://mediakasvatus.fi/mediakasvatus/#toggle-id-1>. Viitattu 5.11.2023.
- Mertala, Pekka & Salomaa, Saara 2016. Kasvatuskeskeinen näkökulma varhaisvuosien mediakasvatukseen. Teoksessa Leo Pekkala, Saara Salomaa & Sanna Spišák (toim.) Monimuotoinen mediakasvatus. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin julkaisuja, 1/2016. https://www.mediataitokoulu.fi/monimuotoinen_mediakasvatus.pdf. Viitattu 2.4.2023.
- Mustola, Marleena & Rissanen, Mari-Jatta 2022. Mediaympäristö. Teoksessa Merja Koivula, Anna Siippainen, Paula Eerola-Pennanen (toim.) Valloittava Varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja Hyvinvointia. 3. painos. E-kirja. Tampere: Vastapaino. Viitattu 18.3.2023.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013. Mediakasvatus kuntien varhaiskasvatuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2013:10. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75281/okm10.pdf?sequence=1>. Viitattu 16.9.2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisuaika tuntematon. Uudet lukutaidot kehittämisohjelma. Verkkojulkaisu. <https://okm.fi/uudet-lukutaidot>. Viitattu 19.2.2023.

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_0.pdf. Viitattu 7.9.2022.

Opintopolku julkaisuaika tuntematon a. Digitaalisen osaamisen kuvaukset. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/digiosaaminen/8706410/osaamiskokonaisuus/8706431>. Viitattu 23.9.2023.

Opintopolku julkaisuaika tuntematon b. Digitaalisen osaamisen kuvaukset. Medialukutaito. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/digiosaaminen/8706410/osaamiskokonaisuus/8709070>. Viitattu 14.10.2023.

Palsa, Lauri, Pekkala, Leo & Salomaa Saara 2019. Monilukutaito ja mediakasvatuksen pedagogiikka. Teoksessa Minna Harmanen & Mikko Hartikainen (toim.) Monilukutaitoa oppimassa. Helsinki: Opetushallituksen oppaat ja käsikirjat 2019:2, 40–50.

Piaget, Jean 1988. Lapsi maailmansa rakentajana. Suom. Saara Palmgren. Helsinki: WSOY.

Pielaveden kunta julkaisuaika tuntematon. Varhaiskasvatus. <https://www.pielavesi.fi/fi/Sujuvarki/Sivistyspalvelut/Opetus-ja-koulutus/Varhaiskasvatus>. Verkkojulkaisu. Viitattu 12.4.2023.

Pielaveden varhaiskasvatussuunnitelma 2021. Pdf-tiedosto. Pielaveden kunnan varhaiskasvatuksen Teams-ympäristö. Viitattu 12.4.2023.

Saarinen, Aino, Lyytinen, Paula, Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki 2023. Ihmisen kehitys ikävaiheittain: Varhaislapsuus. Teoksessa Lea Pulkkinen, Timo Ahonen & Isto Ruoppila (toim.) Ihmisen psykologinen kehitys. 10. uudistettu painos. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 28–94.

Salasuo, Mikko, Tarvainen, Kai & Myllyniemi, Sami 2021. Tilasto-osio. Luku 3: Medioitunut vapaa-aika. Teoksessa Mikko Salasuo (toim.) Harrastamisen äärellä. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020, 59–64. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/05/lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-2020-web.pdf>. Viitattu 3.4.2023.

Salomaa, Saara 2016. Tuomitsemisesta tukemiseen: mediakasvatus pedagogisen kehittämisen haasteena varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Heta Mulari (toim.) Solmukohtia. Näkökulmia lasten media- ja kulttuurien tutkimusmenetelmiin ja mediakasvatukseen. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu 103. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisu/solmukohtia.pdf>, 137–143. Viitattu 9.1.2023.

Salomaa, Saara & Palsa, Lauri 2019. Medialukutaito Suomessa: Kansalliset mediakasvatuslinjaukset. Verkkokirja. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-673-7>. Viitattu 6.4.2023.

Salomaa, Saara, Mertala, Pekka & Karila, Kirsti 2021. Varhaiskasvatuksen opettajien käsityksiä mediakasvatuksesta. Journal of Early Childhood Education Research 10 (3) 2021, 240–268. <https://journal.fi/jecer/article/view/114178>. Viitattu 2.4.2023.

Salonen, Kari 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun Puheenvuoroja 72. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>. Viitattu 10.10.2022.

Salonen, Kari, Eloranta, Sini, Hautala, Tiina & Kinos, Sirppa 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Verkkokirja. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>. Viitattu 10.10.2022.

Savonia-ammattikorkeakoulu 2023. Opinto-opas. SS21KME Sosionomin tutkinto-ohjelma, varhaiskasvatus (monimuotototeutus). Osaamistavoitteet. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1311&tab=2>. Viitattu 12.4.2023.

Sommers-Piironen, Johanna, Valkonen, Satu & Salomaa, Saara 2020. Mediapoluilla. Taitavaksi mediakasvattajaksi. Opas. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti. Verkkokirja. <https://www.mediapoluilla.fi/mediapoluilla.pdf>. Viitattu 8.4.2023.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-7732-4>. Viitattu 4.10.2022.

Trogen, Tiia 2020. Positiivinen kasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Turja, Leena 2020. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Uudetlukutaidot.fi julkaisuaika tuntematon a. Medialukutaito. Verkojulkaisu. <https://uudetlukutaidot.fi/medialukutaito-2/>. Viitattu 8.9.2022.

Uudetlukutaidot.fi julkaisuaika tuntematon b. Tausta ja tekijät. Verkojulkaisu. <https://uudetlukutaidot.fi/tausta-ja-tekijat/>. Viitattu 30.9.2022.

Valkonen, Satu 2018. Mediakulttuuriin kasvattaminen. Teoksessa Maija Puska (toim.) Mediametkaa! Osa 10 – Mediakasvatuksen parhaat käytännöt. Jyväskylä: PS-kustannus, 20–26.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>. Viitattu 4.1.2023.

Vilkka, Hanna 2021a. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkka, Hanna 2021b. Tutki ja kehitä. 5. päivitetty painos. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

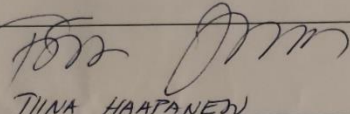
Väestöliitto 2022a. Lapsilla on oikeus digiturvataitoihin. Verkojulkaisu. <https://www.vaestoliitto.fi/ajankohtaista/lapsilla-on-oikeus-digiturvataitoihin/>. Viitattu 3.4.2023.

Väestöliitto 2022b. Mitä on kehotunnekasvatus. Verkojulkaisu. <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/mita-on-kehotunnekasvatus/>. Viitattu 3.4.2023.

LIITE 1: TUTKIMUSLUPA

Tutkimuslupahakemus	
1 (2)	
11.10.2022	
<i>Hakijan (opiskelijan) tiedot</i>	
Nimi: Paula Kokkarinen	
Osoite: K...	
Puhelinnumero: 0...	
Sähköposti: paula.kokkarinen@edu.savonia.fi	
Työn (tutkimuksen, opinnäytetyön) tekijä/t	Paula Kokkarinen
Tutkinto-ohjelma	Sosiaali- ja terveysala, Sosionomi (AMK) Varhaiskasvatus
Työn (tutkimuksen, opinnäytetyön) ohjaaja/ohjaajat	Auli Pohjolainen, Savonia-ammattikorkeakoulu auli.pohjolainen@savonia.fi
Työn (tutkimuksen, opinnäytetyön) nimi	Mediakasvatuksen vuosikello Pielaveden varhaiskasvatukseen
Työn tavoitteet/ Tutkimusongelma	Opinnäytetyön tarkoitus on laatia mediakasvatuksen vuosikello Pielaveden varhaiskasvatukseen. Tavoitteena on, että varhaiskasvatuksen henkilöstö saa vuosikellosta pedagogisia vinkkejä, ideoita ja tietoa mediakasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin toimintakauden aikana. Tavoitteena on myös selkeyttää käsitteitä mediakasvatus ja medialukutaito. Mediakasvatuksen vuosikello on myös työväline oman mediakasvattajuuden reflektointiin sekä väline hyödynnettäväksi työyhteisön toimintakulttuurin muutokseen sekä paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämisen avuksi.
Tarvittavien tietojen/ aineistojen määrittely. Kuvaa tarkasti, mitä tietoja tarvitaan, keneltä tiedot tarvitaan sekä kuinka tiedot/ aineisto on tarkoitus hankkia/kerätä. Yleensä ei ole välttämätöntä kerätä henkilötietoja. Yksilöi henkilötiedot, mikäli tarve olisi ja tee	Opinnäytetyössäni kerään sähköisellä kyselyllä ideoita, ehdotuksia sekä palautetta. Sähköiset kyselyt toteutetaan täysin nimettömänä, eikä niissä kerätä minkäänlaisia tunnisteita tai henkilötietoja. Sähköiset kyselyt tallentuvat Formsiiin/Webropoliin ja tuhoan tiedostot opinnäytetyöprosessin valmistumisen jälkeen. Jos saan palautetta tai ideoita suullisesti, dokumentoin saamani palautteet täysin nimettömänä ja tunnistamattomana Savonian henkilökohtaiseen OneDriveen, enkä kerää kenestäkään mitään henkilötunnetietoja.

11.10.2022

hakemuksen liitteeksi tietosuojailmoitus.					
Suunniteltu aikataulu:	Ideointikysely henkilöstölle joulukuun 2022-tammikuun alku 2023. Palautekysely kevät 2023.				
Päätöksentekijä täyttää	<table border="1"> <tr> <td>Tutkimuslupa myönnetään</td> <td>☒</td> <td>Tutkimuslupaa ei myönnetä</td> <td>☐</td> </tr> </table> <p>Perusteet, mikäli tutkimuslupaa ei myönnetä.</p>	Tutkimuslupa myönnetään	☒	Tutkimuslupaa ei myönnetä	☐
Tutkimuslupa myönnetään	☒	Tutkimuslupaa ei myönnetä	☐		
Päätöksentekijä täyttää	Mahdolliset tarkentavat ohjeet tai kommentit hakijalle.				
Päätöksentekijän nimi ja päivämäärä	 TIINA HAAPANEN 12.1.2023 MELAVESI				

Opinnäytetöissä ja muissa tutkimuksissa tulee noudattaa EU:n yleistä tietosuojalain (GDPR) sekä Suomen tietosuojalain. Jos tutkimuksessa kerätään henkilötietoja (vastaajaa yksilöiviä tietoja, esim. nimi, ikä, sukupuoli, asuinpaikka, ammatti), tulee tutkimuksen tekijän valmistella tutkimukseen osallistuvien tietosuojailmoitus. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen. Liitä tietosuojailmoitus tähän hakemukseen tarvittaessa. Henkilötietojen kerääminen on sallittua ainoastaan, mikäli se on tutkimuksen kannalta välttämätöntä.

Tutkimusluvasta myöntämisen ja tietojen/aineiston hankkimisen tai luovuttamisen ehtona on se, että tutkimuksen/opinnäytetyön tekijä sitoutuu huolehtimaan tietojen käsittelystä ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa koskevan lainsäädännön. Tutkimuksen tekijä on velvollinen käyttämään tietoja/aineistoa luottamuksellisesti ja ainoastaan tähän hakemukseen liittyvän tutkimuksen tekemiseksi sekä turvaamaan tutkimukseen osallistuvien henkilöiden intimitetin ja anonymiteetin.

LIITE 2: SÄHKÖISET KYSELYT

Mediakasvatuksen vuosikello Pielaveden varhaiskasvatukseen

Hei kaikille työtovereille!

Olen Kokkarisen Paula, sosionomi (AMK) -opiskelija. Osa tuntee minut Päiväkotiki Muksulasta, jossa työskentelen varhaiskasvatuksen lastenhoitajana.

Opintoni ovat nyt tulleet siihen vaiheeseen, että on aika uurastaa opinnäytetyö, joka valikoitui minulla kehittämistyöksi. Tämän kehittämistyön tarkoituksena on luoda konkreettinen työväline, mediakasvatuksen vuosikello, antamaan varhaiskasvatuksen henkilöstölle tukea, ideoita, vinkkejä ja tietoa mediakasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin varhaiskasvatuksen toimintakauden aikana. Mediakasvatuksen vuosikello on vuosisuunnitelma, joka auttaa toimintakauden suunnittelussa.

Mediakasvatus on arjen kasvatustoimintaa, jonka tavoitteena on medialukutaito. Medialukutaito puolestaan on osa monilukutaitoa, joka merkitsee taitoa hankkia, tulkita, käyttää, tuottaa, esittää ja arvioida tekstejä eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.

Toivon, että jokainen kävisi ilmoittautumassa helmikuussa järjestettävään mediataitoviikkoon (<https://www.mediataitoviikko.fi/>), jotta voisimme silloin yhdessä perehtyä mediakasvatuksen vuosikelloon ja saisin kerättyä työstäni palautetta opinnäytetyötäni varten.

Tällä kyselyllä kerään teiltä ideoita ja toiveita vuosikelloon ja osaksi opinnäytetyötä. Vastaathan täysin anonymisti, mitään tunnisteita et voi kommenttikenttään itsestäsi jättää, ei nimeä tai yksikköä missä työskentelet. Vastaathan mahdollisimman pian!

Kiitos kaikille etukäteen ja hyvää joulua!

Terveisin, Paula

1

Tutustu ensi tähän videoon (kesto 1:55min)

Katso: YouTube

Kirjoita vastaus

2

Mediakasvatus on osa varhaiskasvatuksen arkea ja teemme sitä joka päivä. Kirjojen lukeminen, lehtien tutkiminen, kuunteleminen (äänikirjat, sadutus, musiikki, kirjat, lehdet), katseleminen (kuvat, videot), itse tuottaminen (kirjoittaminen, piirtäminen, äänittäminen, kuvaaminen) sekä pelaaminen. (Lähde: Riikka Vuorinen, Medialukutaito ja sen edistäminen lapsuudessa. Asiaa mediakasvatuksesta-youtube)

Mitä ajatuksia herättää?

Kirjoita vastaus

3

"Varhaiskasvatuksessa mediakasvatuksen tehtävänä on tukea lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään" (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Mitä ajatuksia herättää? Mitä asioita toivoisit vuosikelloon?

Kirjoita vastaus

4

"Lasten kanssa tutustutaan eri medioihin ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä" (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Mitä ajatuksia herättää? Mitä toivoisit vuosikelloon?

Kirjoita vastaus

5

"Lasten elämään liittyvää mediasisältöä ja sen todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla harjoitellaan kehittyvää lähde- ja mediakriittisyyttä". (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022.)

Mitä ajatuksia herättää? Mitä toivoisit vuosikelloon?

Kirjoita vastaus

6

"Lapsia ohjataan käyttämään mediaa vastuullisesti ottaen huomioon oma ja toisten hyvinvointi" (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Mitä ajatuksia herättää? Mitä toivoisit vuosikelloon?

7

"Mediassa esiintyviä teemoja voidaan käsitellä lasten kanssa esimerkiksi liikunnallisissa leikeissä, piirtämällä tai draaman keinoin" (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Mitä ajatuksia herättää? Mitä toivoisit vuosikelloon?

Kirjoita vastaus

8

Digitaalinen osaaminen. Kaipaatko vuosikelloon konkreettisia, helposti toteutettavia ideoita ohjeineen vai vain esimerkiksi laitevinkkejä, sovellusvinkkejä? Kerro ideasi.

Kirjoita vastaus

9

Arviointi. Mielipiteesi, minne toiminnan arviointi sijoitetaan vuosikellossa? Ja miten se mielestäsi voitaisiin toteuttaa, huomioiden lasten osallisuus?

Kirjoita vastaus

10

Positiivinen pedagogiikka, hyvän huomaaminen ja vahvuudet. Löytyykö sinulta hyviä ideoita vuosikelloon?

Kirjoita vastaus

11

Mielipiteesi mediakasvatuksen yhdistämiseen toimintakauden eri teemaviikoihin ja teemapäiviin? Mitä sisältöä toivoisit vuosikelloon näitä ajatellen?

Kirjoita vastaus

12

Mielipiteesi paikallisuuden (Pielavesi 150v., Presidentti Urho Kekkonen, Lepikon torppa, Urho Kekkosen AR-kierros kylällä, kirjasto, kotiseutumuseo, paikallislehti Pielavesi-Keitele, lentopallokulttuuri, upea luonto jne.) huomioimiseen vuosikellossa? Ideoita toteutukseen?

Kirjoita vastaus

13

Miten lasten ja huoltajien osallisuus näkyisi meidän vuosikellosamme?

Kirjoita vastaus

14

Vapaa sana.

Kirjoita vastaus

Mediakasvatuksen vuosikellon palaute

Tällä kyselyllä kerään anonyymien palautteen vuosikellosta.

Tutustu ensin Teamsissa "Pielaveden varhaiskasvatus official" ryhmän Yleisessä keskustelussa linkkiin, joka vie sinut Mediakasvatuksen vuosikello -sivustolle.

Vastauksia käytetään osana opinnäytetyön kirjallista osuutta.

1. Koetko, että mediakasvatuksen vuosikello tukee sinua arjen mediakasvatustyössä? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa
- Muu

2. Jos vastasit kyllä: Millä tavoin koet vuosikellon tukevan mediakasvatusta?

Kirjoita vastaus

3. Jos vastasit ei: Millä tavoin et koe vuosikellon tukevan mediakasvatusta?

Kirjoita vastaus

4. Vapaa palaute

- tiedon laatu ja ymmärrettävyys
 - visuaalinen ilme
 - sisältö
 - kuukausittaiset aiheet ja teemat
 - vuosikellon toteutustapa
- jne. *

Kirjoita vastaus

LIITE 3: MEDIKASVATUKSEN VUOSIKELLO

Mitä mediakasvatus on varhaiskasvatuksessa?

- Tuetaan lapsen aktiivista toimijuutta.
- Tuetaan lapsen itseilmaisua.
- Tutustutaan eri medioihin sekä median tuottamiseen itse leikinomaisesti ja turvallisesti.
- Pohditaan mediasisältöjen todennukaisuutta.
- Harjoitellaan lähde- ja mediakriittisyyttä.
- Opetellaan vastuullista mediankäyttöä sekä oman ja toisten hyvinvoinnin huomioimista.
- Käsitellään mediassa esiintyviä teemoja erilaisin tavoin, esim. leikit, liikunta, draama, piirtäminen.

MEDIALUKUTAIDON EDISTÄMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Uudet lukutaidot-kehittämishojelman internetsivulla on julkaistu hyvän pedagogisen toiminnan kuvaukset jokaisesta osa-alueesta:

Medialukutaito on

1. Taitoa tulkita mediaa
2. Taitoa tuottaa mediasisältöjä
3. Taitoa toimia mediaympäristössä

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, uudetlukutaidot.fi/medialukutaito)

Mediakasvatuksen vuosikello on koottu alkamaan toimintakauden ensimmäisestä kuukaudesta eli elokuusta, jatkuen toimintakauden loppuun eli heinäkuuhun.

Tämä vuosikello on jaettu kuukausittaisiin teemoihin, jotka löytyvät selaamalla tätä tiedostoa alaspäin. Jokainen kuukausi sisältää teeman, vinkkejä ja henkilöstön toiveesta myös kalenterin juhlapäiviä, joihin on helppo integroida ja suunnitella mediakasvatuksellista sisältöä.

ELOKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämisohjelman medialukutaito-osiosta

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- ChatterKid sovelluksella taotaan oma tärkeä unikaveri/lelu puhumaan! Tämä voi helpottaa toimintakauden alussa lapsen sopeutumista varhaiskasvatukseen.
- Sovellus ohjeistaa hyvin miten toimia.
- Lapsen tärkeistä leluista napataan kuva, jonka jälkeen sille piirretään suu ja sille nauhoitetaan ääni.
- Sovelluksen avulla tärkeä lelu pääsee puhumaan.
- Videon voi tallentaa ja lähettää sovitulla tavalla vanhemmille.
- Keskustellaan yhdessä lasten kanssa mikä on totta ja mikä ei sekä siitä, miten helppoa laitteilla on tuottaa todentuntuista materiaalia.
- Vinkkinä iPadin tutustumiseen:
<https://puro.education> sivustolla on iPadin käytön arviointi oma tehtävänsä.
- ★ (Luova ilmaisu, minä median tuottajana, minä median käyttäjänä, hyvä vuorovaikutus, turvallisuus)

SYYSKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämisohjelman medialukutaito-osiosta

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Papunetin ilmaisella Papuri-kirjatyökälulla voi tehdä sähköisen valokuvakansion.
- Mene internet selaimella osoitteeseen:
<https://papuri.papunet.net/#/>
- Papuriin tarvitaan omat tunnukset, voit rekisteröityä ilmaiseksi.
- Valokuvakirjaan on helppo palata ja siihen voi jakaa esimerkiksi QR-koodin, mitä käyttämällä pääsee katsomaan kuvia.
- ★ (Media tietolähteenä, minä median käyttäjänä, minä median tuottajana, luova ilmaisu)

Lapset ohjataan, kannustetaan ja rohkaistaan osallisiksi heti toimintakauden alusta.

Digitaitoja tarvitaan toimintakauden aikana! Digilaitteiden pitää olla turvallisesti lasten saatavilla varhaiskasvatuspäivän aikana.

- Tutustuminen ja perustoimintojen opettelu ryhmän laitteista: iPad, kamera, älytv, tietokone, mitä ryhmästä löytyy
★ (Luova ilmaisu, vastuullisuus, turvallisuus)
- Rohkaistaan ja annetaan mahdollisuus valokuvaamalla tai videokuvaamalla dokumentoida omaa varhaiskasvatuspäivää ITSE
★ (Luova ilmaisu, tiedon välittäminen, minä median tuottajana, vaikuttaminen)
- Lapselta kysytään aina tekijänoikeuksia kunnioittaen lupa omien valokuvien/videokuvan lähettämiseen esimerkiksi vanhemmille tai sähköisen kirjan koostamiseen/Instagramiin
★ (hyvä vuorovaikutus, vastuullisuus, turvallisuus)

ELOKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Tove Janssonin päivä 9.8.
Tutustuminen Muumisatuihin ja hahmoihin, vierailu kirjastossa
- ★ -Suomen luonnon päivä, elokuvun viimeinen lauantai
Tutustuminen Luontolive.fi materiaaleihin, oman luontomateriaalin kuvaaminen
- ★ -Valtakunnallinen sienipäivä, elokuvun viimeinen viikonloppu
Tutustuminen eri sieniin esimerkiksi Sienitunnistus-sovelluksella

Ryhmäydytään, tullaan tutuiksi, yhdessä totutellaan varhaiskasvatuksen arkeen. Tutkitaan, opitaan ja innostutaan - yhdessä!

- Tutkitaan lähiympäristöä ja valokuvataan sitä. Valokuvista voi koostaa yhdessä lasten kanssa sähköisen kirjan. Samalla tutustutaan lähiympäristön oppimisympäristöihin ja lapsilta voi kysyä ideoita niiden hyödyntämiseen.
- Valokuvakirjaan on helppo palata myös arvioinnin aikana.
- ★ (Media tietolähteenä, minä median käyttäjänä, minä median tuottajana, luova ilmaisu)
- Harjoitellaan lasten kanssa ottamaan toiset huomioon. Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja miten niissä ystävällisesti ja toiset huomioonottavasti toimitaan. Esimerkkinä toisen mielipiteen kuuntelu, sanattoman viestinnän vaikutus vuorovaikutukseen jne.
★ (Hyvä vuorovaikutus)
- Tutustutaan lasten mediamailmaan. Keskustellaan lasten mediaan liittyvistä mielenkiinnokohteista. Huomioidaan lempihahmot, lempiohjelmat, lempikirjat ja niissä tapahtuneet seikkailut leikeissä ja oppimisympäristöissä. Esimerkiksi voidaan rakentaa palomies Samin paloasema tai ulos Frozen Elsan hiekkalinnat.
★ (Minä median käyttäjänä)

SYYSKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Yrittäjän päivä 5.9.
Varhaiskasvatuksen kummiyritykseen tutustuminen!
(Mika Sisso/Sähkötalo)
- Pohdintaa ja keskustelua, mitä on yrittäjyys ja yrittäjähenkisyys.
Omien yritysideoiden miettiminen.
- ★ -Suomenhevosen päivä 6.9.
Suomenhevonen.fi sivulla voi tutustua aiheeseen
- ★ -Kansainvälinen lukutaitopäivä 8.9.
Sukeltaminen satujen maailmaan, omien satujen sadutus
Vierailu kirjastoon/kirjaston kirjoja saataville
Lukuyhteistyö oppilaiden kanssa

LOKAKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Valitkaa yhdessä ryhmälle oma vahvuusmaskotti (vahvuus varis tms.) joka pääsisi kiertämään lasten koteihin.
- Nimetkää vahvuusmaskotti ja tutustukaa vahvuusmaskotin vahvuuksiin yhdessä ryhmän kanssa
- Vahvuusmaskotti käy vierailmassa jokaisen lapsen kotona, jossa huoltajat ovat tärkeässä roolissa dokumentoimassa lapsen vahvuuksia vahvuusmaskotin kautta.
- Pyytäkää vanhemmilta valokuvia tai laittakaa vanha digikamera kiertämään koteihin maskotin mukana. Mukaan maskotille voisi lähteä myös vihko, johon se voisi kirjoittaa lapsen luota pienet vahvuusterveiset.
- Lopuksi on tärkeää tutustua yhdessä valokuviiin ja lapsen vahvuuksiin.
- ★ (Mediasisäitöjen tulkinta)

MARRASKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Lapset voivat pareittain valokuvata iPadilla tai puhelimella eri tunnetiloja. Jokainen pääsee kuvaamaan ja esittämään tunnetiloja.
- Kuvat voidaan halutessaan tulostaa tunneseenäksi tai niistä voidaan koota vaikka sähköinen tunnekirja.
- ★ (Median tuottaminen; luova ilmaisu, minä median tuottajana)

Vahvuudet näkyväksi, positiivinen pedagogiikka arjen työkaluksi!

- Tutustutaan lasten kanssa eri luonteen vahvuksiin ja sanoitetaan niitä lapsille arjessa positiivisen pedagogiikan mukaisesti.
- Mietitään yhdessä, mitä luonteen vahvuuksia mediasta tutuilla hahmoilla voisi olla; mitä vahvuuksia Ryhmä Haun porukka tarvitsee? Missä Frozenin Elsa on erityisen taitava?
★ (Mediasisäitöjen tulkinta)
- Keskustellaan yhdessä ohjelmien turvallista ikärajoista ja siitä, miten median käytöstä sovitaan aina aikuisen kanssa yhteiset pelisäännöt. Otetaan huoltajien kanssa puheeksi vasukeskusteluissa myös vastuullinen mediankäyttö; miten ikärajat toteutuvat perheessä? Sekä puheeksiotto turvallisuudesta mediankäytöstä.
★ (Toiminta mediaympäristöissä)

LOKAKUUN JUHLAPÄIVÄ

- ★ -Miina Sillanpään päivä, kansalaisvaikuttamisen päivä 1.10. Miten lapset voivat vaikuttaa? Lasten kokous, äänestäminen.
- ★ -Vanhustenpäivä, lokakuun eka sunnuntai. Tervehdys kunnan iäkkäille (video, kortti tms.)
★ -Opettajien päivä 5.10. Opetus- ja kasvatustyön tärkeys. Tutustuminen opettajan ammattiin.
- ★ -Aleksis Kiven päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä 10.10. Sadut, lorut tarinat. Vierailu kirjastossa tai virtuaalikirjastossa.
★ -Maailman nälkäpäivä 16.10. Maailman ruokavarat ja niiden puute. Hävikkikeskustelu.
★ -YK:n päivä 24.10. Rauhan ja hyvinvoinnin edistäminen yhteistyössä. Ykliitto.fi löytyy "pieni YK-kirja" tehtäviä ym.
★ -Halloween & kekri

Tärkeät tunnetaidot turvana, kaveritaidot kannustamassa!

- Mediasisäitöt voivat herättää monenlaisia tunteita. Kirjat tai lastenohjelmat voivat jännittää, pelottaa tai sitten ne voivat naurattaa tai olla haikkeitä ja surullisia.
- Mietitään yhdessä, olenko nähnyt joskus pelottavaa sisältöä? Miltä se tuntui? Keskustellaan aikuisen läsnäolevasta roolista ja luottamuksesta, että aikuiselle voi aina kertoa, jos näkee tai kuulee jotain mikä pelottaa, huolestuttaa, arveluttaa tai jää vaivaamaan. Pohditaan myös kriittisyyttä; onko kaikki totta mitä kuulemme tai näemme?
★ (Mediasisäitöjen tulkinta, media tietolähteenä, hyvävuorovaikutus)
- Opetellaan tunnistamaan eri tunnetiloja ja mitä ne näyttävät tai tuntuvat meidän kehossamme. Onko median musiikkivalinnalla esimerkiksi vaikutus tunteeseen, joka meillä herää? Mitä tapahtuu jos kuuntelemme satua, jonka taustalla on erilaista musiikkia?
★ (Toiminta mediaympäristöissä)

MARRASKUUN JUHLAPÄIVÄ

- ★ -Ruotsalaisuuden päivä 6.11. Tutustuminen toiseen kotimaiseen kieleen esim. ruotsinkieliset lastenohjelmat, kirjat, laulut, lorut
★ -Peli viikko 6.-12.11. www.pelikasvatus.fi löytyy materiaalia. Keskustelua voi herättää esim. pelissä tapahtuvista ostoista ja mainoksista.
- ★ -Isän päivä, marraskuun toinen sunnuntai Videotervehdys isälle/muulle tärkeälle henkilölle, QR-koodi, oma loru jne.
- ★ -Lapsen oikeuksien päivä 20.11. Lapsen oikeuksien viikolle löytyy paljon materiaalia internetistä, vaihtuva teema.
- ★ -Lapsi mukaan töihin päivä 23.11. Valokuva tms. dokumentaatio ja esittely työpaikalta (luvat)

JOULUKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

Tärkeät tunnetaidot tukemassa, kaveritaidot kannustamassa -teema jatkuu!

- Media herättää tunteita ja monenlaisia ajatuksia. Kaikki toiminta mediassa on vuorovaikutusta.
- On tärkeä pohtia ja harjoitella omien tunteiden tunnistamista sekä oman mielipiteen ilmaisua toista ihmistä kunnioittaen. Nämä taidot luovat pohjan esimerkiksi verkkokeskustelutaitojen oppimiselle ja toisen ihmisen kunnioittamiselle.
- Aikakausmedian Lyytin ja Sepon kaverikorttien avulla voidaan rohkaista lapsia oman mielipiteen ilmaisun ja luovuuteen, niillä voidaan vahvistaa kaveritaitoja, itsetuntoa, ryhmähenkä ja ennaltaehkäistä kiusaamista. (Google: Lyytin ja Sepon kaverikortit)
- ★ (Mediasisältöjen tulkinta, media tietoiäkteenä, hyvä vuorovaikutus)

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Oman joulukalenterin rakentaminen tai muita puuhia teemaan liittyen
- Tähän löytyy varmasti teiltä kasvattajilta jo monenlaisia ideoita! Ideana lisätä ripaus mediakasvatusta joukkoon.
- Muistetaan lasten osallistaminen kalenterin/puuhien tekemiseen, yhteiseen ideointiin, luovaan toteuttamiseen ja tuotoksen arvostavaan tarkastelemiseen.
- Ideana esimerkiksi sadutukset joulukorteista, liikunnallinen tonttukalenteri, jossa jokaiselle päivälle oma liike/jumppa, valokuvataan jekkuilevan tontun tekemisiä, luetaan jostain lasten valitsemasta sadusta kappale joka aamu, jokaisen lapsen piirroksista koostettu digitarina jne.
- Yhteistyötä voi tehdä talon ryhmien kesken tai yksiköiden kesken (huomioiden kuvausluvut!)
- ★ (Median tuottaminen, vastuullisuus, luova ilmaisu)

JOULUKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Kansainvälinen vammaisten päivä 3.12. Esteettömyys ja ennakkoluulojen vähentäminen
- ★ -Itsenäisyyspäivä 6.12. Virtuaalikierrros Presidentin linnaan <https://www.presidentti.fi/presidentinlinna360/>, omien juhlien järjestäminen ja niiden dokumentointi valokuvoin/videoin
- ★ -Jean Sibeliuksen päivä, suomalaisen musiikin päivä 8.12. Musiikkimaalaus, musiikkiin tutustuminen kaikin aistein.
- ★ -Joulu & uusi vuosi

ARVIOINTI

VINKKEJÄ ARVIOINTIIN JA OSALLISUUTEEN SEKÄ DIGITAALISUUDEN HYÖDYNTÄMISEEN ARVIOINNISSA

- Lapsille ja huoltajille voi näyttää kuvien tai muiden dokumenttien avulla, mitä kaikkea on yhdessä opittu.
- Lapset voivat vaikuttaa arvioimalla mielipiteensä toiminnasta.
- Selaimessa toimiva Classroomscreen tarjoaa hyvän äänestysmahdollisuuden: <https://classroomscreen.com> -> Paina Launch
- Vaikuttaa voi myös älylaitteilla joinrs.com ja näppäilemällä äänestyksen koodin.
- VINKKI! Huoltajat voivat myös äänestää puhelimitään vaikka hakutilanteessa!
- ★ (Vaikuttaminen)

TAMMIKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

DIGITURVATAIDOT JA KEHOTUNNEKASVATUS

- Lapsilla ei ole kykyä itsenäisesti ymmärtää ja käsitellä älylaitteilla tulevaa materiaalia. Lapsi tarvitsee aikuisen apua vielä sekä omien tunteidensa säätelyssä, että viestien, kuvien ja videoiden tulkitsemiseen.
- Lapset voivat olla taitavia laitteiden kanssa, mutta sisällön tulkitsemiseen ja ongelmien ratkaisemiseen tarvitaan aikuisen läsnäolevaa ja turvallista apua.
- On ensiarvoisen tärkeää, että laitteisiin tutustutaan yhdessä sekä ilmapiiiri on avoin ja kannustava. Lapselle täytyy jäädä tunne, että hän uskaltaa kertoa aikuiselle mistä vain kohtaamastaan tai askarruttavasta asiasta.
- Tulostakaa Väestöliiton Digiturvataitojuliste omaan ryhmäänne herättämään keskustelua. (Google: Digiturvataitojuliste Väestöliitto)
- ★ (Turvallisuus)

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Väestöliiton sivuilla on paljon materiaalia tukemaan lasten kehotunnekasvatusta, osiassa materiaalit, mallit ja työkalut.
- (Google: Väestöliitto lasten kehotunnekasvatus)
- Valitkaa jokin materiaali työstettäväksi ikätasoisesti oman ryhmänne kanssa.
- Pikku Kakkosella löytyy myös hyviä kehotunnekasvatusmateriaaleja:
- Google: Pikku Kakkonen kehotunnekasvatus

★ (Turvallisuus)

TAMMIKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Uusivuosi, loppiainen
- Katsokaa yhdessä Youtubesta ilotulituksia.
- Harjoitelkaa yhdessä vuoden vuosiluvun kirjoittamista ja keksikää hauskoja uuden vuoden lupauksia!

HELMIKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

MEDIAKASVATUS NÄKYVÄKSI!

- Helmiukuussa vietetään mediataitoviikkoa!
- Taitavaksi ja vastuulliseksi medankäyttäjäksi ei tulla useinkaan itseksensä, vaan osana yhteisöä ja kasvatuksen avulla.
- Nostakaa tietoisesti esille ryhmässänne mediakasvatukseen liittyviä puhuttavia aiheita myös vanhempien tietoisuuteen.
- Mediataitoviikon materiaaleista voi löytyä lasten mielenkiinnonkohteisiin vastaavaa materiaalia ryhmässä toteutettavaksi.
- Tärkeää pohtia myös omaa mediakasvatusta ja reflektoida sitä.
- ★ (Vaikuttaminen, tiedon välittäminen)

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Mediataitoviikko.fi sivustolta löytyy paljon ideoita
- Aikakausmedian sivuilta löytyy Lasten lehtikone, jolla voidaan tehdä oma lehti
- Tärkeä tutustua myös painettuun lehteen; miltä se tuntuu, miten erilaista sitä on lukea, kuin digilehteä
- Oman lehden rakentaminen leikkelemällä kuvia ja otsikoita
- Mediataitoviikolla voi olla yhteydessä paikallislehteen jutun/tutustumisen muodossa
- Mediakasvatusseuran opas tasapainoiseen digiarkeen johdattaa keskusteluun huoltajien kanssa sekä sen avulla voi pohtia omaa digihyvinvointia
- ★ (Vaikuttaminen, tiedon välittäminen, hyvinvointi, minä median tuottajana)

HELMIKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Runebergin päivä, Suomen kansallisrunoilijan syntymäpäivä 5.2.
- Soivan Siilin Runoneperilaulu, omien runojen keksiminen runokone.com avulla
- ★ -Saamelaisen kansallispäivä 6.2. Tutustuminen saamelaiseen kulttuuriin
- ★ -Mediataitoviikko, helmikuun toinen viikko Vinkkejä ja ideoita www.mediataitoviikko.fi
- ★ -Viittomakielen päivä 12.2. Viittomien harjoittelu, Viito-sovellus, Käsihuhe-youtube
- ★ -Ystävänpäivä 14.2. Ystävänpäiväkorttien askartelu, tervetustusten kuvaaminen, kaverikuvien ottaminen
- ★ -Kalevalan päivä, suomalaisen kulttuurin päivä 28.2. Mauri Kunnaksen koirien kalevala, tutustuminen suomalaiseen kulttuuriin
- Laskiainen

MAALISKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishjelman medialukutaito-osiosta

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Perheille hyvinvointia ja osallisuutta tukeva QR-koodirata
- Sivulla <https://www.qr-koodit.fi/generaattori> on mahdollista luoda QR-koodeja
- QR-koodin taa voit liittää mitä vain internetin osoitteita esim. Youtube-videon tai linkin vaikka omaan onedriveen, jos haluat koodin taakse jotain, mitä et voi muuten nettiin tallentaa
- QR-koodin sisällöksi voit myös kirjoittaa tekstiä
- Suunnitelkaa perheille lähimetsään/pihalle tms. sopiva vapaa-ajalla suoritettava, helppo rata lisäämään perheiden yhteistä aikaa, liikkumista ja luontokasvatusta
- Rataan voi myös yhdistää elementtejä esim. tulostetuista ja laminoiduista kuvista, jolloin älylaitetta ei tarvita jokaiselle rastille
- Rataa voi vaihdella toimintakauden aikana eri teemoilla toteutettavaksi; tonttupolku, pääsisäismunien etsintä, liikkuva varhaiskasvatus, metsän eläimet jne.

- ★ (Hyvinvointi, hyvä vuorovaikutus, vaikuttaminen, tiedon välittäminen, media tietolähteenä, minä median käyttäjänä, mediasisältöjen tulkinta)

HUHTIKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishjelman medialukutaito-osiosta

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Vinkkejä draamakasvatukseen toteuttamisen tueksi löytyy esimerkiksi youtubesta "Draamapurkki"
- Kodin mielenterveys- ja päihdeongelmien käsittelyyn draaman avulla löytyy FinFamin internetsivuilta draamamateriaali varhaiskasvatukseen <https://oppaat.finfami.fi/materiaalit-ja-oppaat/draamamateriaali-varhaiskasvatukseen/>
- Tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen sivulla on myös tietoa "draama ja vetäytyvä lapsi"-aiheesta (Googlea)
- Mediasisältöjen käsitteleminen draaman avulla (esimerkiksi pieni näytelmä tai esitys TV-ohjelmasta tai sadusta, näytelmän voi dokumentoida kuvaamalla ja sitä voi rikastuttaa esimerkiksi äänitehosteilla)

- ★ (Mediasisältöjen tulkinta, hyvä vuorovaikutus, luova ilmaisu)

DIGITURVATAIDOT JA HYVINVOINTI

-Kokonaisvaltainen hyvinvointimme koostuu monesta asiasta. Siihen vaikuttavat mm. riittävät ja monipuolinen ravinto, uni ja lepo sekä liikunta.

Myös oman media-arjen tarkastelu on tärkeää: Olenko huomionut nämä hyvinvointiin vaikuttavat tekijät? Saanko riittävästi unta ja lepoa vai katsonko liikaa ohjelmia yömyöhään?

Muistanko pitää itsestäni huolta ja liikkua vai istunko vapaapäivät TV:n äärellä? Lasten ja huoltajien kanssa voi keskustella ergonomisesta media-arjesta:

ruvutajan sijaan sisällön laadukkuus ratkaisee, yhdessä huoltajan kanssa vietetty turvallinen toimiminen mediassa ja huolehtiminen hyvinvoinnin perustarpeiden täyttymiseen arjessa.

Myös ikärajoista on hyvä herättää keskustelua huoltajien ja lasten kanssa; miksi niitä tarvitaan ja mitä voi seurata jos pelaa/katsoo isommille suunnattua sisältöä.

- ★ (Turvallisuus, hyvinvointi, mediasisältöjen tulkinta)

MAALISKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä 19.3. Tutustuminen tasa-arvoa käsittelevään lastenkirjallisuuteen. Lisää vinkkejä tasa-arvoiseen pedagogiseen pohdintaan <https://tasa-arvoinevarhaiskasvatus.fi>

-Pääsiäinen

MEDIKASVATUSTA LEIKKIÄ JA DRAAMAA HYÖDYNTÄEN

-Leikissä ja draamassa lapsella on mahdollisuus rooliin, jonka kautta oppia, tulkia ja kokeilla itselle vaikeita tai vieraita asioita

-Draamaan tai leikkiin voi valita lapsia omassa mediamaailmassa puhuttavat asiat tai muussa mediassa puhuttavat asiat

-Roolin avulla lapsi saa suojan ja turvan, jonka avulla voi käsitellä aihetta, jota olisi vaikea käsitellä omalla itsenään

-Aikuisen on hyvä huomioida todellisuuden ja mielikuvituksen sekoittuminen ja mahdollisuus keskusteluun

- ★ -Tärkeää on draaman avulla saatujen kokemusten pohtiminen yhdessä ja keskustelu niiden merkityksestä (Median vaikutusten ymmärtäminen, mediasisältöjen tulkinta, minä median käyttäjänä, luova ilmaisu, hyvä vuorovaikutus)

HUHTIKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Aprillipäivä 1.4. Ottakaa valokuva/video ja muokatkaa sitä yhdessä esim. green screenillä, pohtikaa miten helppoa huijaus ja jekuttaminen mediassa on

- ★ -Romanien kansallispäivä 8.4. Teemana yhdenvertaisuus ja tutustuminen kulttuuriin

- ★ -Mikael Agricolan päivä, suomen kielen päivä 9.4. Saduttaminen äänittämällä, videoimalla tai perinteiseen tapaan kirjaamalla. Lasten sadutuksista voi koostaa yhteisen suomen kieltä juhlistavan kokoelman

- ★ -Kirjan ja ruusun päivä 23.4. Tutustuminen tekijänoikeuksiin lasten tasolla.

- Aikuiset voivat testata omaa osaamistaan: <https://kopiraattila.fi/>

- ★ -Kansallinen veteraanipäivä 27.4. Teemana rauha, yhteistyö ikäihmisten palveluiden kanssa esim. videoyhteydellä

TOUKOKUU

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

OMAN TOIMINNAN REFLEKTIO

- Välillä on hyvä pysähtyä pohtimaan sitä, millainen minä olen mediakasvattajana ja sanallistamaan itselle:
 - miksi mediakasvatus on tärkeää?
 - miksi toteutan sitä juuri tällä tavalla?
- mitä tapahtuu, jos en muuta toimintaani tai jos muutan toimintaani?
 - mihin toimintani mediakasvattajana vaikuttaa?
 - miten sijoitan mediakasvatukselliset osa-alueet osaksi laajempia tavoitteita?
- huomioihan työssäni tasa-arvoistavan roolin, että kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus nauttia median luovasta ja tavoitteellisesta tarkastelusta, tuottamisesta ja hyödyntämisestä?
- huomioinko riittävästi sen, että lapsi on aktiivinen toimija ja kohtaanko hänen kokemuksensa omasta mediakulttuuristaan arvostavasti vai stereotyyppisen suojelevasti ja mitätöivästi?
 - ★ (Median vaikutusten ymmärtäminen)

VINKKEJÄ TOIMINTAAN

- Animaatio StopMotion Studio sovelluksella
- Keksikää lasten kanssa ensin tarin/käsikirjoitus animaatiolle
- Valmistelkaa yhdessä lavasteet ja hahmot
- Tekemisessä pääosassa lapset! Aikuisen vain avustamassa, tuotoksen laadulla ei merkitystä!
- Animaation taustan voi vuorata vihreällä kankaalla/kartongilla: taustaksi on mahdollista editointivaiheessa liittää mitä vaan mielikuvitus antaa myöten!
- Liittäkää mukaan keskustelua todesta ja epätodesta, miten helppoa videoita on muokata. Kaikki ei ole totta, mitä silmä näkee.
- Youtubessa helppoja ohjeita StopMotionin käyttöön
 - ★ (Minä median tuottajana, luova ilmaisu)

TOUKOKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Vappu, suomalaisen työn päivä 1.5. Järjestäkää vappujuhlat ja suunnitelkaa yhdessä mainos
- ★ -Eurooppa päivä 9.5. Tutustukaa karttaan Google Maps sovelluksen avulla, https://learning-corner.learning.europa.eu/index_fi löytyy EU:n virallinen EU tutuksi- sivusto
- ★ -JV. Snellmannin päivä, suomalaisuuden päivä 12.5. Lasten kanssa voidaan pohtia mitä suomalaisuuteen kuuluu ja mitä se meille merkitsee. Teeman voi liittää myös yhteen Eurooppa päivän kanssa

KESÄKUUN

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

ARVIOINTI

KESÄKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Puolustusvoimain lippujuhlapäivä 4.6. Sotilasparaattia voi seurata puolustusvoimat.fi
- ★ -Juhannus, Suomen lipun päivä, Lauantai 20.-2.6.6 Suomalaisia juhannusperinteitä, youtubesta löytyy mm.virtuaalinen juhannuskokko.
- ★ Kesälomat! Pyytäkää lapsia laittamaan lomatunnelmista kuvia tai vaikka postikortti päiväkodille :)

HEINÄKUUN

- ★ -merkittynä hyvä pedagoginen toiminta Uudet lukutaidot-kehittämishojelman medialukutaito-osiosta

HEINÄKUUN JUHLAPÄIVIÄ

- ★ -Eino Leinin päivä, runon ja suven päivä 6.7. Omat runot netistä löytyvällä runokoneella tai itse sadutettuna. Youtubesta Kirjastokurre: Lasten Runomatka, Runokävely: Sanataiteen harjoituksia ja kirjavinkkejä lapsille.
- Kesälomat! Pyytäkää lapsia laittamaan lomatunnelmista valokuvia tai vaikka postikortti päiväkodille :)